

UNIVERSITAT
ROVIRA I VIRGILI

FACULTAT DE CIÈNCIES DE
L'EDUCACIÓ I PSICOLOGIA- SEU DEL
BAIX PENEDEÈS

GRAU D'EDUCACIÓ INFANTIL

TREBALL DE FI DE GRAU

**NENS I NENES AMB ALTES CAPACITATS A
EDUCACIÓ INFANTIL: FORMACIÓ DOCENT I
INTERVENCIÓ EDUCATIVA**

Aroa Rodríguez Bolancel

Dirigit per: Sofia Moya

Tarragona, 31 de maig de 2021

AGRAÏMENTS

Aquest treball suposa el fi d'aquests quatre anys plens d'experiències, sensacions i aprenentatges, el fi del grau d'educació infantil que tantes ganes tenia de cursar i que per fi, ho he aconseguit. Però també suposa el començament d'un nou món que ben segur m'aportarà un munt de coneixements i em permetrà aplicar tot allò que he après durant aquest temps.

Gràcies Mireia, Ana, Marina, Xènia, Celia i David, per acompanyar-me, recolzar-me, escoltar-me i fer que no vulgui que això s'acabi. Gràcies a la meva família, per animar-me sempre que ho he necessitat. Gràcies als meus amics de sempre, per fer-me veure que tot es pot aconseguir.

Gràcies a totes les persones que m'han ofert la seva ajuda en algun moment del grau i sobre tot, gràcies a les persones que han participat en la investigació i han fet possible aquest treball.

I, moltes gràcies Dra. Sofia Moya per el teu recolzament, acompanyament i seguiment. Per la teva implicació i dedicació, per guiar-me i aconsellar-me i donar-me ànims després de cada tutoria.

RESUM

L'objectiu principal d'aquest treball de fi de grau és analitzar la situació actual del tractament de les altes capacitats a educació infantil a Catalunya i identificar les característiques que hauria de tenir una intervenció orientada a la millora la qualitat pedagògica de l'aprenentatge dels alumnes amb AC d'infantil. Les altes capacitats (AC) estan definides com aquelles persones que presenten característiques intel·lectuals quantitativa i qualitativament superiors de manera significativa respecte a la majoria de la població, en una, algunes o totes les àrees, sense fer distincions en l'edat de les persones. Tot i així, hi ha diverses teories sobre què son les altes capacitats i quin tipus ens podem trobar. Les AC formen part de les Necessitat Educatives Especials però en sovint, quan s'ofereixen formacions i recursos sobre les darreres, no estan incloses. Aquest estudi es basa en una investigació fonamentalment qualitativa. El mètode emprat ha estat la investigació-acció i els instruments de recollida de dades (un qüestionari en el que han participat 37 mestres de educació infantil; entrevistes semi-estructurades a 7 mestres amb experiència en AC a EI i revisió de la literatura). Els resultats mostren manca d'informació, recerca i formació en referència a les altes capacitats i conseqüentment els mestres no es senten suficientment preparats per atendre les necessitats dels alumnes. Els trets fonamentals d'una proposta d'intervenció per als alumnes d'altres capacitats són: la coordinació amb les famílies, l'adaptació de les metodologies pedagògiques, i l'aprenentatge emocional. Aquesta recerca pot ser d'utilitat a centres educatius per desenvolupar intervencions orientades a alumnes amb trets d'AC a EI.

Paraules clau: altes capacitats, formació docent, intervenció educativa, educació infantil.

RESUMEN

El objetivo principal de este trabajo de fin de grado es analizar la situación actual del tratamiento de las altas capacidades a educación infantil en Cataluña e identificar las características que debería tener una intervención orientada a la mejora la calidad pedagógica del aprendizaje de los alumnos con AC de infantil. Las altas capacidades (AC) están definidas como aquellas personas que presentan características intelectuales cuantitativa y cualitativamente superiores de manera significativa respecto a la mayoría de la población, en una, algunas o todas las áreas, sin hacer distinciones en la edad de las personas. Aun así, hay varias teorías sobre que sueño las altas capacidades y qué tipo nos podemos encontrar. Las AC forman parte de las Necesidades Educativas Especiales pero

a menudo, cuando se ofrecen formaciones y recursos sobre las últimas, no están incluidas. Este estudio se basa en una investigación fundamentalmente cualitativa. El método empleado ha sido la investigación-acción y los instrumentos de recogida de datos (un cuestionario en el que han participado 37 maestros de educación infantil; entrevistas semi-estructuradas a 7 maestros con experiencia en AC en EI y revisión de la literatura). Los resultados muestran falta de información, investigación y formación en referencia a las altas capacidades y consecuentemente los maestros no se sienten suficientemente preparados para atender las necesidades de los alumnos. Los rasgos fundamentales de una propuesta de intervención para los alumnos de altas capacidades son: la coordinación con las familias, la adaptación de las metodologías pedagógicas, y el aprendizaje emocional. Esta investigación puede ser de utilidad en centros educativos para desarrollar intervenciones orientadas a alumnos con rasgos de AC en EI.

Palabras clave: altas capacidades, formación docente, intervención educativa, educación infantil.

ABSTRACT

The principal aim of this fine degree work is to analyze the current situation of the treatment of high skills in child education in Catalonia and to identify the characteristics that should have an intervention aimed at improving the pedagogical quality of learners with high capacities on child education. The high capabilities are defined as those with quantitative and qualitatively superior intellectual characteristics with respect to the majority of the population, in one, some or all areas, without making distinctions in the age of the people. However, there are several theories as to what the high capabilities are and what type we can find. The high skills are part of the Special Educational Needs but often, when formations and resources are offered over the latter, they are not included. This study is based on fundamentally qualitative research. The method used has been research-action and data collection instruments (a questionnaire in which 37 children's education teachers have participated: semi-structured 7 teachers interviews with experience in high capacities at child education and literature review). The results show lack of information, research, and training in reference to high skills and consequently teachers are not sufficiently prepared to meet the needs of pupils. The fundamental features of an intervention proposal for high-capacity pupils are coordination with families, adaptation of pedagogical methodologies, and emotional learning. This research

can be useful to educational centers to develop student-oriented interventions with high skills shooting at child education.

Keywords: high skills, teaching training, educational intervention, child education.

ÍNDEX

INTRODUCCIÓ	8
Justificació	8
1. Escassetat de recerca	8
2. Falta de orientació i recursos per mestres	8
3. Poca rellevància quan es treballen les NEE	9
4. Motivació	9
Objectius i preguntes de recerca	10
MARC TEÒRIC	12
Altes Capacitats	12
Necessitats Educatives Especials i atenció educativa a les Altes Capacitats	18
Característiques principals d'altres capacitats	19
Dificultats associades a les Altes Capacitats	24
Tipus d'alumnes amb Altes Capacitats	25
Les altes capacitats a educació infantil	26
Intervenció i estratègies per alumnes amb altes capacitats a l'aula	28
MARC METODOLÒGIC	31
Plantejament metodològic	31
Disseny de la investigació	32
Metodologia i temporització	33
Mostra de població	33
Instrument per a la recollida de dades	34
RESULTATS	35
Resultats del qüestionari	35
Resultats de les entrevistes	38
CONCLUSIONS	44
BIBLIOGRAFIA	47
ANNEXOS	
Annex 1: Entrevistes amb un guió estructurat a mestres amb experiències amb nens d'altres capacitats.	
Annex 2: Entrevista a una mestra amb experiència i formació en altes capacitats	
Annex 3: Qüestionari realitzat a mestres d'Educació Infantil	
Annex 4: Model de validació d'instruments	
Annex 5: Model de consentiment informat	

ÍNDEX DE TAULES

Taula 1: Taula d'objectius generals i específics del treball d'investigació.....	11
Taula 2: Característiques dels alumnes amb altes capacitats (Torrego, J., et al. 2011)..	20
Taula 3: Característiques dels alumnes amb altes capacitats dels 12m fins als 6a (García-Ron et al., 2011).....	27
Taula 4: Disseny de la investigació.....	32
Taula 5: Perfil de les persones que han participat al qüestionari	35
Taula 6: Mitjana, moda i desviació típica segons les dues últimes preguntes del qüestionari	37
Taula 7: Perfil de les persones entrevistades.....	38

ÍNDEX DE FIGURES

Figura 1: Representació gràfica de la teoria dels Tres Anells de Renzulli (1078).....	13
Figura 2: Representació gràfica de la Teoria de les intel·ligències múltiples de Gardner(1983)	14
Figura 3: Gràfic sobre la formació d'altres capacitats a Educació Infantil	36
Figura 4: Gràfic sobre el coneixement de l'oferta formativa del Departament d'Educació sobre les AC	36
Figura 5: Gràfic sobre la formació docent rebuda de NEE	36
Figura 6: Gràfic sobre la formació docent de NEE que inclou les altes capacitats.....	36

Tots els gràfics i figures són de creació pròpia. Les imatges utilitzades són d'ús lliure.

Per facilitar la lectura, s'evita la utilització continuada de la duplicat de gènere (professor / professora, alumne / alumna, autor / autora etc.). Per això, cada vegada que s'esmenten els termes professor, alumne, etc. es fa referència a tots els gèneres, sense que impliqui cap mena de consideració discriminatòria ni valoració pejorativa.

Aquest treball està subjecte a una llicència de: [Reconeixement -NoComercial-SenseObraDerivada. 4.0 Internacional de Creative Commons.](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

INTRODUCCIÓ

Justificació

L'elecció del tema d'aquest TFG es justifica en els següents punts:

1. Escassetat de recerca

L'escassetat de recerca i la poca preparació del sistema educatiu del nostre país és una realitat en aquest àmbit. Les Altes Capacitats no són ateses a l'escola com cal perquè no compten amb els recursos ni la formació necessària perquè manca molta informació referent a la pràctica educativa.

Durant el Grau d'Educació Infantil he sentit parlar en comptades ocasions sobre les AC i és un tema del que m'agradaria saber més però penso que és un problema que no hi hagi la formació necessària partint d'aquest punt. *“La formació inicial de professorat és el que requereix un canvi més profund, enfocat en les característiques i necessitats de l'alumnat del S.XXI”* (Carmona, 2020).

2. Falta de orientació i recursos per mestres

Per una altra banda, el panorama actual que hi ha sobre les altes capacitats referents a la intervenció dels docents. Moltes vegades es troben amb una situació que no saben com afrontar i és degut a la escassa formació específica que hi ha sobre aquest tema. *“En general, podem dir que els plans d'estudi per a la formació del professorat presten poca atenció al tòpic ‘Educació de superdotats’”* (Pérez et al., 2009).

A més, la meua percepció és que en moltes ocasions es pensa que aquest tipus d'alumnat no requereix atenció o que no necessiten més ajuda per realitzar segons quin tipus d'activitats i es deixen a un costat sense tenir en compte altres necessitats que puguin tenir.

En les darreres pràctiques, una mestra de l'escola m'explicava que havia tingut un alumne precoç a l'aula i que moltes vegades no sabia com atendre'l perquè no tenia formació sobre el tema, no li donaven solucions per poder potenciar les capacitats d'aquest infant i que simplement es va regir a seguir el currículum tal i com estava plantejat i a no buscar més solucions.

3. Poca rellevància quan es treballen les NEE

Quan es parla de NEE (Necessitats Educatives Especials), habitualment sempre ens referim a alumnes que tenen algun tipus de dèficit o dificultat i que necessiten algun tipus de pla alternatiu per abordar els objectius del curs. No es sol tenir en compte les altes capacitats o els nens que presenten precocitat en aquest terme. Normalment, a l'alumnat que es dóna atenció és aquell que forma part del primer grup, tot i que les altes capacitats estan dins del mateix, però no se'ls dona la mateixa importància. Segons López (2015) *se considera que un estudiante presenta NEE cuando por “una amplia variedad de razones” muestra dificultades mayores en comparación al resto de sus compañeros para acceder a los aprendizajes que le corresponden de acuerdo a su edad o curso y requiere para compensar dichas dificultades, apoyos extraordinarios y especializados, que de no proporcionárseles limitan sus oportunidades de aprendizaje y desarrollo. Por lo tanto, las NEE cubren un rango de necesidades que incluyen discapacidades físicas, sensoriales, mentales y cognitivas, así como dificultades del aprendizaje, emocionales y sociales.* Així doncs, si tinguéssim en compte aquesta definició, hauríem d'incloure les altes capacitats com a nens i nenes que necessiten rebre una atenció més individualitzada dins l'aula per així poder atendre les seves possibles dificultats, ja siguin d'aprenentatge, emocionals o socials.

4. Motivació

La meua motivació personal. És un tema que està estrictament lligat a les competències professionals que els mestres han d'adquirir per a la seva intervenció i participació a l'aula i que són necessàries per desenvolupar processos d'aprenentatge referents a qualsevol tipus d'alumne. Hi ha dos motius pels que tinc interès per aquest tema. En primer lloc, i lligat al primer punt de la meua justificació, la poca informació rebuda durant el grau. Sempre hem sentit parlar de NEE sense incloure alumnes precoços o amb AC i sense donar-li la importància o fer rellevància. És per això que vull saber més i informar-me sobre quin tipus de recursos tenen els mestres en aquest àmbit. En segon lloc, una petita experiència que vaig tenir durant les primeres pràctiques amb un nen d'una llar d'infants que recollia diferents característiques que apuntaven a les Altes Capacitats i gràcies a això vaig desenvolupar encara més la meua curiositat sobre aquest tema.

Objectius i preguntes de recerca

El principal objectiu d'aquesta investigació és analitzar la situació actual del tractament de les altes capacitats a educació infantil a Catalunya i identificar les característiques que hauria de tenir una intervenció orientada a la millora la qualitat pedagògica de l'aprenentatge dels alumnes amb AC d'infantil.

Durant la meva experiència a les pràctiques, vaig reflexionar sobre la formació que se'ls dona als docents sobre els alumnes amb altes capacitats, vaig buscar informació sobre diferents estratègies d'intervenció a l'aula ordinària com pràctica inclusiva i realment la informació era escassa.

Derivats d'aquests objectius aquesta investigació es guia amb les següents preguntes de recerca D'aquí van sorgir les meves preguntes inicials de recerca, d'on neix el meu punt de partida:

El punt de partida neix de l'objectiu principal: dissenyar una proposta d'intervenció educativa a l'aula d'educació infantil dirigida als alumnes amb altes capacitats.

- Quina és la situació actual del tractament de les AC a Educació Infantil ?
- Quines característiques ha de tenir una proposta d'intervenció per alumnes amb Altes Capacitats?
- Quina formació i recursos reben els docents sobre alumnes amb altes capacitats?
- Com hauria de ser una intervenció per millorar la qualitat pedagògica de l'aprenentatge dels alumnes amb AC a EI?

Objectius

Taula 1: Taula d'objectius generals i específics del treball d'investigació.

Objectiu general:
Analitzar la situació actual del tractament de les altes capacitats a educació infantil a Catalunya i identificar les característiques que hauria de tenir una intervenció orientada a la millora la qualitat pedagògica de l'aprenentatge dels alumnes amb AC d'infantil.
Objectius específics:
1. Conèixer la situació actual del tractament de les AC a Educació Infantil a les escoles. 2. Conèixer experiències i intervencions pràctiques reals de docents que hagin treballat amb nens i nenes AC a l'aula d'educació infantil. 3. Investigar sobre com és i com hauria de ser la formació específica d'AC que reben els docents. 4. Identificar les característiques que hauria de tenir una intervenció orientada a AC a infantil que fos pedagògicament eficient.

Amb aquests objectius i aquestes preguntes que es plantegen com a punt de partida, m'agradaria saber si realment hi ha poca formació sobre aquest tema o si no se'ls dona la suficient formació als docents sobre l'atenció als alumnes amb altes capacitats.

Altes Capacitats

Les altes capacitats (AC) es defineixen com aquelles persones que presenten característiques intel·lectuals quantitativament i qualitativament superiors de manera significativa respecte la majoria de la població, en una, algunes o totes les àrees, sense fer distincions en l'edat de la persona (Beltran et al., 2018). El diagnòstic d'AC l'ha de fer un professional especialitzat en pedagogia, psicologia o psicopedagogia, amb coneixements específics sobre les AC i a més, s'ha de realitzar les proves o tests per identificar aquestes capacitats superiors i determinar d'aquesta manera, el perfil concret del subjecte.

Teories sobre la intel·ligència i les altes capacitats

La relació entre la intel·ligència i el rendiment acadèmic ha donat pas a diferents teories i models durant els últims quaranta anys. Entre totes les proposades destaquen la Teoria de los Tres Anillos de Renzulli (1978), basada en la sobredotació, les Intel·ligències Múltiples de Gardner (1983), que proposa el desenvolupament de diferents habilitats, la Teoria Triàrquica de Sternberg (1985), que presenta un caràcter cognitiu i el model Sea Star de Tannenbaum (1986), amb un punt de vista sociocultural. Més endavant, ja situat al segle XXI, apareix el model de Desarrollo del Talento de Subotnik, Olszewski-Kubilius i Worrell (2012) i el model de Tripartito de la Alta Capacidad de Pfeiffer (2015). Amb el desenvolupament d'aquests models, s'afegeixen i s'associen al concepte d'intel·ligència el talent, la sobredotació, les habilitats i les capacitats. (Quílez i Lozano, 2020).

- *Teoria de los Tres Anillos de Renzulli (1978).*

Aquesta teoria introdueix un model d'intel·ligència i sobre dotació encaminat al rendiment acadèmic. Assenyala que una alta capacitat no és suficient com per assegurar un o desenvolupar un resultat acadèmic excepcional. Assegura que la intel·ligència ha d'anar acompanyada d'altres factors com la motivació i la creativitat. La unió dels tres factors: intel·ligència superior a la mitjana, motivació (compromís en les activitats) i la creativitat, formen la representació tridimensional de la sobre dotació simbolitzada per tres anells entrecreuats. Per l'autor, els nens i nenes que desenvolupen una interacció entre aquests tres anells, requereixen tenir oportunitats i serveis especials per part de les institucions educatives. Per tant, la definició de Renzulli es classifica com a

multidimensional, ja que inclou factors no relacionats amb la intel·ligència per valorar les capacitats des d'una perspectiva educativa. Es basa en un enfocament inclusiu i basat en l'atenció a la diversitat. Aquesta teoria, va ser reformulada més tard pel propi autor al 2012, on va puntualitzar alguns aspectes sobre els tres anells: en quant a la capacitat per sobre de la mitja, considerava l'element intel·lectual com a element purament psicològic, respecte a la creativitat, la defineix com a element multifactorial que inclou la originalitat, la capacitat de donar noves idees i de sortir dels procediments establerts i en quant al tercer anell, presenta la implicació en la feina com un element de motivació, incloent altres elements com la persistència, la confiança en si mateix, l'autonomia i la pròpia motivació intrínseca.

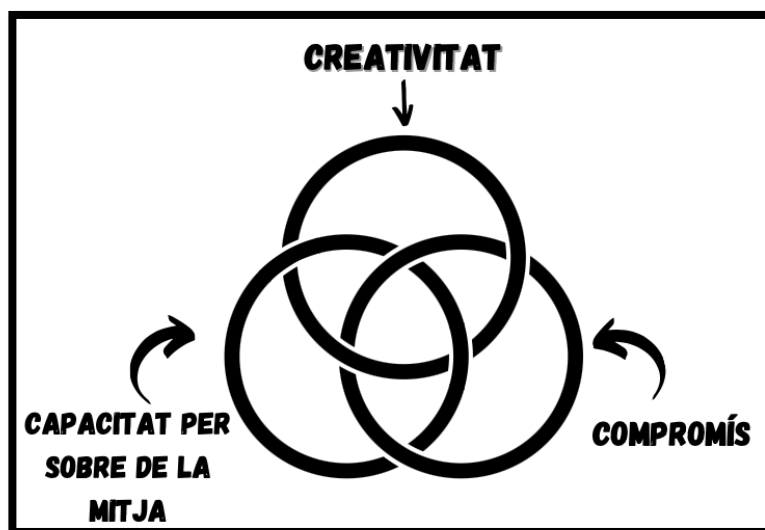

Figura 1: Representació gràfica de la teoria dels Tres Anells de Renzulli (1978).

- *Teoria de les intel·ligències múltiples de Gardner (1983)*

Gardner va revolucionar el concepte i l'estudi del concepte d'intel·ligència al fer una crítica al concepte tradicional i elaborar aquesta teoria. Després de realitzar diferents estudis sobre el desenvolupament cognitiu i les lesions cerebrals, va treure la conclusió que la perspectiva que hi havia fins ara sobre la intel·ligència no era correcta i va formular la teoria de que els individus tenen diferents fortaleces i debilitats. A partir d'aquí, la intel·ligència ja no serà concebuda com a unitat, sinó que estarà composta per diferents capacitats específiques, diferents i independents, en funció dels camps de l'activitat humana. Gardner (2000) aposta per un concepte ampli d'intel·ligència i la planteja com a conjunt de components relativament independents que es relacionen entre si. El que farà exactament és denominar com a intel·ligència cadascun dels potencials de l'individu. Per a l'autor no existeix una única intel·ligència sinó que són varies i es manifesten en

diferents cultures i entorns, amb l'existència d'un procés d'adaptació. Estableix l'existència de vuit intel·ligències atenent a les diferents regions cerebrals implicades, a les habilitats de caràcter cultural i històric, a l'evolució, a l'existència d'individus amb talents, etc. (Mora i Martin, 2007).

Figura 2: Representació gràfica de la Teoria de les intel·ligències múltiples de Gardner(1983)

- *Teoria Triàrquica de la Intel·ligència de Stenberg (1985)*

Stenberg va desenvolupar aquesta teoria plantejant la subdivisió de la intel·ligència, en la que engloba des de els processos mentals utilitzats fins la capacitat d'adaptació de l'individu al context. Aquest subdivisió teòrica es reparteix de la següent manera:

- Competencial-analítica
- Experiencial-creativa
- Contextual-pràctica

La intel·ligència competencial la relaciona amb la acadèmica, la experiencial amb la creativitat i la contextual amb la relació amb el medi (Villamizar i Donoso, 2013).

Amb aquesta fragmentació de la intel·ligència, l'autor aten als diferents contextos personals, així com el món extern de l'individu, el món intern i la interacció o contextualització d'ambdós (Stenberg *et al.*, 2010). A més, esmenta que l'èxit de la vida d'una persona no depèn únicament de la intel·ligència sinó que aquest èxit, també podia fer referència a diferents elements tant intrínsecs com extrínsecs de la persona.

La teoria competencial-analítica defineix el concepte de component de la intel·ligència com un procés bàsic d'informació que funciona sobre les representacions internes dels objectes o símbols (Stenberg, 1985). També assenyala la existència de meta components que son definits com els processos de tipus superiors que s'utilitzen per realitzar una activitat planificant, controlant i prenent decisions. (Stenberg, 1985).

La teoria experiencial, posa en valor le experiència de cada individu i les característiques de l'activitat. L'autor en aquesta part entén l'experiència de l'activitat a realitzar a través d'una selecció d'activitats i exercicis, partint d'allò teòric en comptes d'allò pràctic. La resolució de problemes dependrà de les experiències prèvies que hagi tingut l'individu. Per tant, la intel·ligència no pot ser concebuda fora d'un context sociocultural, ja que es fonamental que l'individu s'adapti al context real i estigui subjecte a canvis culturals.

Com a conclusió, aquesta Teoria Triàrquica, planteja una definició de la intel·ligència com a un conjunt de processos cognitius intel·ligents en funció del temps i del context, dins d'un marc on es relacionen els aspectes contextuais, d'experiència i els components implicats.

Sternberg considera que una persona superdotada ha de reunir els següents criteris:

- Criteri d'excel·lència: superioritat en una de les àrees de la intel·ligència o en totes elles.
- Criteri de raresa: freqüència d'aparició baixa
- Criteri de productivitat: potencial per produir en un dels camps en concret
- Criteri de demostrabilitat: capacitat per demostrar les seves habilitats especials
- Criteri de valor: elevat rendiment en algun aspecte valorat per la societat

▪ *Model Sea Star de Tannenbaum (1986).*

Aquesta teoria defensa que, la intel·ligència i la sobre dotació des d'un punt de vista sociocultural, no pot ser explicada sense atendre al context social, econòmic i cultural en el que viu, interactua i es desenvolupa cada persona. Aquest enfocament de la intel·ligència esta representat per Tannenbaum (1986) i el seu model sociocultural de la intel·ligència i la sobre dotació. Va realitza runa ampliació del concepte d'altres capacitats al relacionar-lo amb un satisfactori estatus social, físic, moral, emocional o intel·lectual de l'individu. El context social, cultural i familiar dificulten o potencien el desenvolupament de les capacitats de les persones. A més, creia que el veritable talent es demostrava en l'edat adulta.

Tal i com indica Blumen (2015), aquesta teoria proposa cinc factors per determinar el talent i la sobre dotació:

1. Capacitat general: factor d'intel·ligència general que engloba totes les capacitats cognitives.
2. Aptituds específiques: múltiples factors d'intel·ligència que afecten a diferents activitats.
3. Factors no intel·lectuals: autoconcepte o motivació, relacionats amb el desenvolupament de la persona.
4. Influxos ambientals escolars i familiars: ambient estimulant.
5. Factor sort: fortuna o sort en moments crucials de la vida.

Aquests cinc factors son un requisit necessari, segons l'autor, per aconseguir un alt rendiment, ja que cadascun d'ells per separat, no és suficient.

Així doncs, la visió de Tannenbaum (2003) sobre el talent és comprensiva, integradora i dinàmica. L'autor pensa que els nens amb altes capacitats haurien d'estar exposats a estímuls, experiències i informacions variades, riques i abundants durant la seva etapa infantil i l'adolescència per així poder desenvolupar totes les seves capacitats, potencialitats i talents. Per una altra banda, aquest model presenta aspectes no només de caràcter cognitiu, sinó també motivacionals com el compromís, l'autoconfiança, el benestar mental, la motivació o l'autoconcepte (Blumen, 2015).

- *Model de Desarrollo del Talento de Subotnik, Olszewsky-Kunilius i Worrell (2012).*

Subotnik *et al.* van desenvolupar a l'any 2012 un model estructurat que, a diferència d'altres teories, no tractava de manera explícita el concepte d'intel·ligència com a tal. El que feien els autors era proposar un desenvolupament de talents, dit d'una altra forma, el camí des de la potencialitat al rendiment i a l'eminència; de la capacitat a la competència, a la perícia i a la eminència com a procés de desenvolupament.

Subotnik *et al.* (2011) defineixen la alta capacitat com la materialització del rendiment extrem i superior d'un domini, d'un talent específic. Destaquen la importància del desenvolupament d'aquests talents des de les primeres etapes de la vida. Afirmen que el potencial és la clau en les primeres etapes educatives per passar a entendre el rendiment com a alta capacitat i així poder arribar a la eminència quan el talent estigui totalment desenvolupat. Al llarg de les diferents etapes durant les que té lloc el procés de desenvolupament del talent, és molt important el paper dels pares, mestres i

mentors, destacant els dels pares en l'etapa de transformació del potencial a competència.

Per als autors les variables cognitives i psicosocials tenen una gran importància al llarg de tot el procés de desenvolupament i han de ser treballades de manera continuada. Dins de les variables psicosocials, distingeixen entre les limitadores i les potenciadores. Dins d'aquestes últimes destaquen la motivació, les oportunitats i la mentalitat productiva. Tant important és la motivació com la capacitat a l'hora d'aconseguir allò que tenim com a objectiu. A més, preparar per a l'eminència és al que ha d'aspirar l'educació i al mateix temps, promoure les oportunitats que a través de l'esforç han de ser aprofitades pels individus d'altres capacitats.

Així doncs, per aquests autors, el camí de la capacitat és un procés de desenvolupament i de creixement personal. A més, des d'un punt de vista inclusiu i d'atenció a la diversitat s'ha de considerar els diferents nivells de partida i de velocitat del desenvolupament. S'ha demostrat que el talent no sempre es potencia de la mateixa manera, ni apareix en les mateixes edats, sinó que obeeix a un criteri de singularitat i particularitat de l'ésser humà. D'aquest mode, per dur a terme un procés creixent i estable en el desenvolupament del talent, són elements claus els pares, els mentors, els professors, la regulació emocional, la retroalimentació i l'ensenyança directa (Olszewski-Kubilius *et al.*, 2015).

▪ *Model Tripartito de la Alta Capacidad de Pfeiffer (2013, 2015)*

El model Tripartito de Pfeiffer (2013) és una síntesis dels models de desenvolupament, psicomètrics i de transformació. Ofereix una visió de les altes capacitats des de tres punts de vista diferents. (Pfeiffer, 2015)

1. L'alta capacitat vista com a alta intel·ligència
2. L'alta capacitat vista com a rendiment excel·lent
3. L'alta capacitat vista com a alt potencial per sobresortir o rendir de manera excel·lent.

Per a Pfeiffer (2013), els infants amb altes capacitats mostren una major probabilitat d'aconseguir les metes i els èxits que la resta dels infants de la seva mateixa edat, experiència i oportunitats. De la mateixa manera, afegia que l'alumnat amb altes capacitats mostra un rendiment superior o presenta de forma evident un potencial significatiu per destacar en el rendiment acadèmic. En aquest sentit, aquest tipus d'alumnat hauria de beneficiar-se de programes especials d'educació (Pfeiffer, 2015).

Les tres propostes de Pfeiffer (2015) esmentades anteriorment, les fonamenta de la següent manera: l'alt coeficient intel·lectual serà mesurat a través de proves psicomètriques, però aquestes puntuacions han de ser preses amb molta cura i amb precisió, ja que aquest constructe resulta artificios a l'hora de mesurar la sobre dotació. Per una altra banda, l'alt rendiment no estaria en total desacord amb la mesura del coeficient intel·lectual, ja que contemplaria una capacitació general o potenciació de diferents talents. A més, també posa un punt d'importància en l'excel·lència acadèmica d'un alumne en la seva pràctica diària dins l'aula, però també prenent com a referència la creativitat, la motivació i la persistència. Per tant, és necessari que per als alumnes que tenen un rendiment per sobre de la mitja, es programin plans d'estudi enriquidors i amb un repte acadèmic elevat i adequat per aquest tipus d'alumnes (McClain i Pfeiffer, 2012). La tercera perspectiva de Pfeiffer presenta com a element clau el potencial per destacar. En aquest punt s'ha d'assenyalar que les proves psicomètriques no son suficients i s'ha de recórrer a l'observació a l'aula, a recopilar informació de les famílies, professors i del propi alumne per a conèixer aspectes rellevants del context en el qual es desenvolupa. És necessari tenir en compte que cada alumne parteix d'un nivell i unes circumstàncies personals i úniques (Pfeiffer, 2013).

“L'educació dels més capaços, basada en la perspectiva del potencial per a l'excel·lència, consisteix en un pla d'estudis molt motivador i enriquidor que pugui incloure en realitat intervencions compensatòries” (Pfeiffer, 2015).

Necessitats Educatives Especials i atenció educativa a les Altes Capacitats

Normalment al parlar d'Educació Especial, es fa referència a aquells alumnes que presenten dificultats d'aprenentatge i que per les seves característiques específiques, necessiten rebre una atenció individualitzada. En la pràctica escolar, es deixa d'atendre als alumnes amb altes capacitats, tot i que tant el Decret del Segon Cicle d'Educació Infantil com el Decret d'Escola Inclusiva els considera com a alumnes amb Necessitats Educatives Especials (NEE).

Aquest grup d'alumnes és heterogeni. Presenten característiques molt diverses i moltes vegades semblants a aquells alumnes que tenen dificultats d'aprenentatge. En primer lloc és necessari detectar que existeix una precocitat i posteriorment tenir-los en compte a l'aula i així poder atendre les seves necessitats educatives. Moltes vegades el problema

sorgeix de que es creu que no necessiten una atenció especial o per ignorància sobre la intervenció o actuació dirigida cap a aquests alumnes. (Masdevall i Costa, 2010).

El sistema educatiu actualment es basa en dos principis bàsics: la comprensió i l'atenció a la diversitat. Des d'aquests dos pilars es fonamenta l'objectiu d'oferir una educació de qualitat a tot l'alumnat, tenint en compte les necessitats de cadascú, les diferències individuals i sobre tot, atendre de la manera més adequada aquestes necessitats.

En aquest context, la Ley Orgánica de Educación (LOE, 2006), reconeix explícitament als alumnes amb necessitat específica de recolzament educatiu, entre els que es troben els alumnes amb altes capacitats intel·lectuals. *“Corresponde a las Administraciones educativas adoptar las medidas necesarias para identificar al alumnado con altes capacidades intelectuales y valorar de forma temprana sus necesidades. Asimismo, les corresponde adoptar planes de actuación, así como programas de enriquecimiento curricular adecuados a dichas necesidades, que permitan al alumnado desarrollar al máximo sus capacidades”* (LOE, 2006, art. 76).

Això suposa que, el sistema educatiu assumeix com a objectiu fonamental la planificació, el desenvolupament i l'avaluació de respostes educatives específiques per atendre a les característiques i necessitats d'aquests alumnes des dels propis centres educatius, es a dir, des del propi currículum, abastant mesures ordinàries, extraordinàries i complementaries, fent possible, a més, el desenvolupament d'innovacions educatives, tant curriculars com extra curriculars (Ramos, 2008).

Característiques principals d'altres capacitats

Els nens i nenes amb altes capacitats no són un grup homogeni, per tant, elaborar un llistat amb les característiques pròpies de les altes capacitats és complex. Aquest tipus d'infants no només es caracteritzen per un alt nivell intel·lectual, sinó per destacar en un conjunt d'aspectes com per exemple la intel·ligència, la creativitat i la implicació, entre d'altres. Son moltes les característiques (no sempre comprovades) atribuïdes als nens i nenes amb altes capacitats (Torrego, J, Boal M i Bueno, A., 2011):

Taula 2: Característiques dels alumnes amb altes capacitats (Torrego, J., et al. 2011).

Aprenen amb facilitat i rapidesa quan estan interessats
Tenen una destresa superior a la mitja per resoldre problemes. Utilitzen el coneixement adquirit i les destreses de raonament per resoldre problemes complexos teòrics i pràctics.
Incorporen al llenguatge oral un vocabulari avançat que utilitzen com una complexa estructura lingüística.
Comprenen com a mode excepcional idees complexes i abstractes.
Manipulen notablement els símbols i idees abstractes, incloent la percepció i maneig de les relacions entre idees, successos i/o persones.
Formulen principis i generalitzacions gràcies a la transferència d'aprenentatges.
Tenen un comportament sumament creatiu en la producció d'idees, objectes i solucions.
Tenen un interès profund i, de vegades, apassionat en alguna àrea d'investigació intel·lectual.
Demostren iniciativa per seguir projectes aliens. Poden desenvolupar aficions segons la seva pròpia elecció.
Manifesten una excepcional capacitat per l'aprenentatge autodirigit, tot i que possiblement només en activitats extraescolars.
Mostren independència en el pensament, una tendència a la no conformitat.
Tendeixen a ser perfeccionistes, intensament autocrítics i aspiren a nivells elevats de rendiment.
Posseeixen una gran sensibilitat i consistència en respecte a si mateix i als altres, als problemes del món i les qüestions morals. Poden resultar intolerants amb les debilitats humanes.

Característiques segons les següents classificacions (Artiles, 2005) i (Berché, 2003):

◇ *A nivell d'intel·ligència*

Presenten una intel·ligència excepcional i una facilitat per aprendre i combinar coneixements, amb una alta capacitat en:

- Raonament verbal: vocabulari molt ric i ampli. L'expressió verbal és molt hàbil, subtil i matisada. Tenen un alt potencial de comprensió verbal. Mostren una gran habilitat per relacionar conceptes i seguir amb facilitat instruccions complexes. Aprenen a llegir des de ben petits i són grans lectors.

- **Memorística:** son capaços d'emmagatzemar, recordar i recuperar informació de dades molt diverses amb rapidesa i sense esforç.
- **Raonament matemàtic:** mostren un bon domini de conceptes i símbols per tal de calcular com resoldre problemes de maneres diferents.
- **Comprensió i generalització:** gran habilitat per establir relacions més enllà dels fets observats i per connectar diferents àrees de coneixement.
- **Raonament lògic:** manifesten una gran agilitat per resoldre qüestions lògiques i abstractes.
- **Concentració:** tenen molt bona concentració i un baix nivell de rendiment, si estan motivats i els tema els interessa.
- **Curiositat intel·lectual:** mostren gran interès per conèixer la resposta a qüestions que normalment no entren dins de la seva etapa educativa.
- **Percepció espacial:** son capaços de manipular simbòlicament figures en l'espai i conèixer relacions de mida, distància, posició i forma. Son grans observadors, es fixen molt en els detalls.

◇ *A nivell d'aprenentatge:*

- Aprenen ràpidament, amb poca pràctica i normalment atenen a temes més avançats dels que correspon a la seva edat.
- Resisteixen a les tasques repetitives per avorriment
- Són impacients si els seus companys o companyes es mostren lents realitzant una tasca
- S'interessen molt aviat per temes d'adults
- De vegades pot semblar que estan despistats però solen estar al corrent de tot
- Sovint son reticents a l'escriptura, prefereixen parlar o llegir
- Els agrada el treball individual
- Fan aportacions poc usals i profundes

◇ *A nivell de personalitat:*

No existeix una personalitat específica perquè totes les persones son diferents però si que existeixen algunes actituds o sentiments que es presenten de manera repetitiva en alumnes amb altes capacitats.

- Gran sentit de l'humor
- Capacitat de lideratge intel·lectual
- Creatius

- Tenen una bona comunicació
- Perfeccionistes, no solen estar satisfets amb els seus resultats
- Tenen l'autoconeixement molt desenvolupat
- Inconformistes
- Autoestima acadèmica, però no en àmbit personal o social
- Elevada sensibilitat

◊ *A nivell de conducta*

- Si la resta de companys o companyes no els fa cas, poden mostrar-se dominants
- Son intransigents amb les faltes de comportament
- Qüestionen l'autoritat i els mètodes d'ensenyament
- Fan servir el llenguatge per convèncer els altres
- Poden mostrar rebuig cap als pares o amics
- Fan preguntes desconcertants per a la seva edat
- Els companys els solen veure estrany, ja que no poden atendre a les seves preocupacions
- Són independents a l'hora de treballar
- Utilitzen la seva capacitat en les àrees que més els interessen

◊ *A nivell de creativitat*

- Tenen la capacitat de generar idees, innovar i arriscar-se
- Presenten enginy i imaginació
- Mostren gran curiositat per descobrir coses noves i qüestionar les raons de les coses
- Solen ser originals
- Tenen flexibilitat per contemplar un problema o situació
- Actuen amb fluïdesa
- Tenen un pensament independent: busquen la solució més lògica
- Tenen un pensament integrador: sempre tenen en compte el resultat final
- Els seus interessos són molt variats

◊ *A nivell de motivació:*

Tots els nens i nenes amb altes capacitats mostra una alta motivació interna cap al coneixement, que pot ser influenciada per components externs. És per això que és molt

important l'estimulació d'aquests alumnes per aconseguir desenvolupar les seves capacitats i que estiguin mogudes pel seu propi interès.

És important saber que motivar no significa pressionar. S'ha de buscar un tema que els motivi, ja que ells mateixos mostraran una gran capacitat per persistir i acabar la feina.

Normalment manifesten una motivació intrínseca i una curiositat intel·lectual, busquen el que és transcendent. Utilitzen nombrosos coneixements generals o concrets quan el seu tema és d'interès.

◇ *Disincronia:*

- Disincronia interna: desenvolupament desigual entre la capacitat intel·lectual (ritme ràpid) i el desenvolupament emocional (ritme normal)
- Disincronia fisiològica: les necessitats emocionals estan a l'alçada de la seva edat intel·lectual però les necessitats fisiològiques solen ser les de la seva edat cronològica.
- Disincronia social: es troba en un nivell de desenvolupament intel·lectual superior a la resta d'iguals i això provoca un desenvolupament desigual en l'aprenentatge i en les relacions socials.
- Disincronia familiar: apareix quan els pares no proporcionen l'atenció adequada per desconèixer de les característiques o les necessitats.

Tot i que no tots els nens i nenes amb altes capacitats tenen les mateixes característiques, aquestes son algunes que tenen a veure amb la seva manera d'afrontar-se al treball i a l'activitat educativa i que és important tenir en compte a l'hora de treballar amb ells (Torrego, J, Boal M i Bueno, A., 2011):

- Memòria de treball: és l'habilitat que té un subjecte per mantenir informació durant un període curt de temps, mentre fa el processament de nova informació que li va arribant, al mateix temps que recupera informació de la memòria a llarg termini i reconeix el material nou. Això li permet comparar la informació nova amb la informació que ja posseeix (aprenentatge significatiu). Les persones amb altes capacitats sembla que poden mantenir en la memòria molts elements i per tant, son molt bons guardant conceptes per resoldre bé els problemes.
- Flexibilitat: és la capacitat que té una persona per afrontar una situació nova i per adaptar-se a un canvi. Els subjectes que reben coneixements des de la flexibilitat

cognitiva son capaços de solucionar problemes com una resposta adaptativa als canvis que es produeixen en una determinada situació.

- Autoregulació: la majoria de definicions impliquen l'habilitat per modificar el comportament d'acord amb diferents demandes socials, cognitives i emocionals que sorgeixen en situacions específiques. Suposadament els nens i nenes amb altes capacitats tindran un major control sobre els seus processos autoreguladors, la qual cosa els fa ser més competents en les activitats i tenir rendiments més alts. Això fa referència a la teoria de Renzulli (1985), on ja incloïa la motivació entesa com el compromís amb l'activitat i la persistència en la resolució de problemes com una característica fonamental d'aquests nens i nenes.
- Potencial d'aprenentatge: aquesta és una alternativa o un complement a la mesura tradicional de la intel·ligència, donat que, a l'ajustar-se les característiques del subjecte elevat, pot apreciar la seva capacitat d'aprenentatge independentment del seu nivell d'execució actual en l'activitat i perquè a més, identifica a aquells subjectes amb altes capacitats independentment d'altres característiques, com per exemple el domini de la llengua o de l'activitat o el nivell de comprensió de les instruccions.
- Creativitat: una gran intel·ligència no condiciona la creativitat. No obstant, aquesta depèn d'un cert grau d'intel·ligència. La creativitat és un dels components que formen part, junt amb altres, de les altes capacitats. És necessari per als alumnes amb altes capacitats, que el currículum educatiu els ofereixi la oportunitat de plasmar els aprenentatges de manera personal o original, d'aportar solucions, de resoldre problemes de manera creativa, de fer ús de la fantasia, etc.
- Disincronia: molts nens amb altes capacitats poden tenir un desenvolupament diferent entre la seva part intel·lectual i altres àrees. Aquesta disincronia va ser descrita per primera vegada pel psicòleg Igo jean-Charles Terrassier, que la defineix com el desenvolupament heterogeni específic dels subjectes intel·lectualment sobre dotats.

Dificultats associades a les Altes Capacitats

Els nens i nenes amb Altes Capacitats o precoços solen tenir problemes de relacions socials, d'autoestima o confiança.

Tenen una personalitat que els fa sentir diferents de la resta de persones i normalment desitgen ser com els demés. Oculten el seu talent moltes vegades per por a perdre amics o a no ser acceptats pel grup, la qual cosa moltes vegades fa que s'aïllin, rebin assetjament escolar o tinguin actes de rebel·lia cap als demés. En quant a la sensibilitat i els sentiments, normalment solen sentir emocions fortes enfront a situacions inadvertides per altres i a més, mostren un desenvolupament asincrònic, és a dir, els conceptes avançats amb emocions apropiades per a la seva edat o síndrome de disincronia. Això fa que pateixin un estrès emocional, tristesa, apatia, que no comprenguin segons quin tipus de raonaments o que tinguin una relació de desequilibri amb els seus pares. Fent referència al perfeccionisme que presenten, solen sentir por per fracassar enfront els majors objectius i eviten prendre decisions importants per no equivocar-se, el qual fa que tinguin una excessiva autocrítica i una falta de confiança notable. (García i Sierra, 2011).

Tipus d'alumnes amb Altes Capacitats

Segons Gómez (2009), quan parlem d'altres capacitats, englobem dins d'aquest concepte als nens i nenes superdotats, precoços i talentosos.

- Alumnes superdotats: són aquells que tenen molt bona intel·ligència lògica i creativa.

Les seves característiques personals tenen un nivell elevat de recursos en capacitats cognitives i aptituds intel·lectuals com per exemple: raonament lògic, gestió de percepció, de memòria, raonament verbal, matemàtic i aptitud espacial.

La característica bàsica d'aquests alumnes és la flexibilitat, una excel·lent aptitud per processar i treballar amb qualsevol tipus d'informació.

L'evolució de la sobredotació sol ser lenta i complexa. És difícil que es manifesti abans de l'adolescència. Tot i així, les aptitud bàsiques, aquelles que es mesuren amb el test psicomètric, solen aparèixer a partir dels 12 anys i es poden avaluar.

A nivell escolar poden estar desmotivats i les notes poden ser inferiors a les que normalment s'espera d'ells. Poden mostrar problemes de disincronia, diferències entre el nivell intel·lectual i l'emocional. La forma extrema del superdotat és el geni.

- Alumnes precoços: són aquells que es desenvolupen a un ritme més ràpid i activen recursos mentals abans que els seus companys en el procés de maduració. Més tard pot ser que s'equilibrin amb els altres o no.

La precocitat intel·lectual és un procés que va evolucionant i que pot ser l'inici d'una sobredotació o d'un talent. Fins l'adolescència no tindrem la seguretat o un diagnòstic segur però s'ha d'actuar el més ràpid possible (a l'etapa d'educació infantil) per no arribar a la frustració.

- Alumnes talentosos: són aquells que tenen una gran capacitat en relació amb un aspecte en concret de la intel·ligència o una gran destresa per a una habilitat determinada o un comportament específic. És a dir, són especialistes en una àrea, una matèria, una habilitat o una aptitud.

El talent és eficaç en aquella àrea en la que domina però en les altres àrees pot tenir un rendiment igual o inferior a la resta de companys o companyes. És irregular.

Hi ha diferents tipus de talent segons l'àrea en la que destaquen:

- Talent acadèmic: capacita de manera eficaç aquestes persones per als aprenentatges estructurats o formals.
- Talent artístic- figuratiu: mostren grans aptituds per a les arts musicals i/o plàstiques.
- Talent esportiu: les aptituds físiques i psicomotores són necessàries per aquest tipus de talent.
- Talent creatiu: el funcionament cognitiu i l'organització de la informació reflecteixen les conseqüències d'aquesta forma de processar la informació.
- Talent social: capacitat de lideratge i consciència social.
- Talent lògic: alta capacitat per al raonament lògic inductiu i deductiu.
- Talent matemàtic: disposa d'elevats recursos de representació i manipulació d'informació quantitatives i numèriques.

Talent verbal: bona capacitat de comprensió general, vocabulari ampli i facilitat per utilitzar termes lingüístics.

Les altes capacitats a educació infantil

Les Altes Capacitats es solen diagnosticar a partir dels 7-8 anys en funció de les característiques dels nens i nenes. Normalment a l'entorn de l'etapa d'Educació Infantil no es sol fer un diagnòstic elaborat sobre cap alumne però existeix el terme "precocitat", que anuncia que l'alumne/a en concret posseeix unes característiques associades a les AC.

En aquesta taula podem veure com Garcia-Ron et al. (2011), esmenta les característiques més destacables classificades per edats des dels 12 mesos fins els 6 anys.

Taula 3: Característiques dels alumnes amb altes capacitats dels 12m fins als 6a (García-Ron et al., 2011)

Edat	Signes d'alerta/característiques
12 mesos- 4 anys	Facilitat d'obtenció
	Desenvolupament precoç del llenguatge
	Capacitat per mantenir una conversa fluida (2 anys)
	Memorització de contes, cançons i oracions (2 anys i mig)
	Dibuixa la figura humana (2 anys i mig)
	Interès per allò que el rodeja i per aprendre
	Realització de puzles de 20 peces (2 anys i mig)
	Capacitat de comptar fins a 10 (2 anys i mig)
	Llegeix amb facilitat (4 anys)
4 -6 anys	Es relaciona amb nens i nenes majors que ell o ella
	Gaudeix llegint contes i llibres
	Curiositat insaciable
	Comprensió ràpida i intuïtiva
6 anys en endavant	Vocabulari molt ampli
	Gran memòria a llarg termini
	Compren i maneja conceptes abstractes complexes
	Habilitat per recordar problemes no resolts
	Habilitat per establir connexions entre diferents conceptes
	Plaer en plantejar i resoldre nous problemes

Tot i que normalment, a l'etapa d'EI no es fa un seguiment exhaustiu de les AC perquè es considera que apareixen en una etapa més avançada, Gómez (2009) apunta que és necessari dirigir la intervenció educativa del nen o nena amb AC a la formació d'ell mateix com a persona, intentant reforçar el desenvolupament de la identitat personal i l'autoestima del mateix, ja que serà el que permetrà crear situacions d'interaccions socials que permetran posteriorment, el desenvolupament de les habilitats socials, característica que, normalment es veu afectada.

Intervenció i estratègies per alumnes amb altes capacitats a l'aula

Quan parlem d'intervencions i estratègies a l'aula d'EI per alumnes amb AC, parlem de recursos o maneres de treballar que es poden aplicar a l'aula per afavorir l'aprenentatge i el desenvolupament cognitiu i social de l'alumne.

Rubio (2009) esmenta tres tipus d'intervenció a l'aula per a nens i nenes amb AC:

1- Acceleració

Aquest mètode consisteix en canviar l'alumne a un curs superior que s'ajusti a les seves necessitats educatives, intentant així afavorir el seu desenvolupament cognitiu i la seva alta capacitat. Aquesta intervenció educativa afavoreix el desenvolupament del màxim potencial de l'alumne però no es garanteix el desenvolupament integral, ja que pot ser que el nen o nena no es senti integrat a l'aula, degut a tenir unes capacitats diferents a la resta d'alumnes.

2- Agrupament en classes especials

L'atenció exclusiva als alumnes amb AC a unes aules especials. Això permetrà oferir a l'alumne una intervenció específica. Normalment aquesta intervenció es realitzarà en períodes curts de temps, compatibilitzant-lo amb les classes ordinàries.

3- Programa d'enriquiment curricular

Aquest mètode, segons l'autor, és un dels més utilitzats en l'àmbit educatiu com a mesura d'atenció a l'alumne amb AC. Consisteix en realitzar una adaptació individualitzada del currículum per atendre les necessitats educatives de l'alumne.

L'aplicació d'aquesta adaptació curricular consisteix en enriquir la programació de l'aula adaptant-se a les necessitats educatives de l'alumne. La intervenció estarà dissenyada per

l'equip d'orientació educativa i el posarà en pràctica el docent corresponent, ampliant els continguts que s'estiguin treballant en el moment en el que es trobi l'alumne.

Aquestes adaptacions curriculars poden estar enfocades a la modificació d'objectius, continguts curriculars i criteris d'avaluació previstos per l'etapa o a modificacions aplicades a la metodologia i l'organització i presentació de les activitats.

Fernández i González (2009), proposa una classificació basada en tres categories per ubicar les diverses metodologies:

- Mètodes d'ensenyança basats en les diferents formes d'exposicions magistrals.
- Mètodes orientats a la discussió o al treball en equip, jocs interactius, jocs cooperatius, etc.
- Mètodes fonamentat en l'aprenentatge individual.

Respecte a les tècniques i estratègies didàctiques, es convenient que el professorat investigui, seleccioni i faci proves a les més adequades d'acord amb les variables que determinen un ambient d'aprenentatge (Crisol et. Al, 2015):

- L'estil docent, com exerceix el professorat la direcció i el control de l'aprenentatge.
- Les activitats d'aprenentatge i les activitats d'ensenyança
- Les expectatives que exigeixen més treball i de qualitat a l'alumnat
- La cooperació i responsabilitat d'estudiants en les activitats acadèmiques
- L'acceptació positiva entre estudiants, afecte i no sarcasmes que inhibeixen l'aprenentatge
- L'estructura establida amb respecte a la forma d'aprendre i als valors i actitud que orienten el comportament de l'alumnat.

Fent referència a la realització d'una bona pràctica educativa, segons Albes et al. (2013), aquesta hauria de tenir les següents característiques:

- El o la mestra s'ha d'ajustar les seves expectatives a l'alumnat amb Altes Capacitats, ja que moltes vegades es confonen o tenen dificultats per realitzar alguna de les activitats com qualsevol altre company de la seva edat.

- Realitzar una avaluació inicial al principi de curs per conèixer a l'alumnat a nivell competencial.
- Fer ús de materials i activitats que siguin intel·lectualment estimulants i que donin lloc al pensament lògic i matemàtic.
- Fer una selecció de materials d'ampliació per aquells alumnes que acabin més d'hora les activitats i vulguin accedir-hi.
- Oferir a l'alumnat activitats equilibrades que els permetin tant desenvolupar els seus punts forts com millorar els seus punts dèbils.
- El o la mestra ha de permetre que els alumnes més avantatjats mostrin allò que sap i responguin a les preguntes que es fan de manera general a l'aula.
- Plantejar agrupaments diversos per afavorir el desenvolupament de l'habilitat social.

L'alumnat amb Altes Capacitats requereix una metodologia, igual que la resta d'alumnes de l'aula, que sigui flexible i oberta, de manera que puguem introduir al grup el descobriment, l'aprenentatge cooperatiu, els projectes d'investigació, el treball autònom, entre d'altres (Cuadrado, 2013).

Les activitats s'han de dissenyar tenint en compte les diferents possibilitats de realització que puguin sorgir, amb diferents graus de dificultat i que, en ocasions, puguin ser escollides de manera lliure per l'alumne, així com diverses per treballar un mateix contingut i que tinguin un caràcter individualitzat.

Els espais de l'aula són importants per poder realitzar diferents tipus d'activitats en funció dels diferents tipus de treball i interessos del grup, podent crear així diferents racons de treball.

En quant als grups, es poden organitzar grups flexibles i planificar, de manera equilibrada, activitats en grans i petits grups i de treball individual. Inclòs es podria incloure en temps parcial o en algunes activitats en concret a l'alumnat amb Altes Capacitats en grups de nivells superiors.

El paper del docent és fonamental, ja que és molt important que promogui un clima a l'aula que millori l'autoestima i la confiança en si mateix, així com recolzar el pensament divergent, propiciar la curiositat i la creativitat, estimulants així la intuïció, respectant allò inusual i fantàstic i tolerant els errors, transmetent entusiasme i evitant les conductes autoritàries.

Plantejament metodològic

La investigació sobre la formació que es dona avui en dia als docents als centres i l'anàlisi de les diferents estratègies d'intervenció que es donen a l'aula, és una necessitat que tenen les escoles avui en dia per poder afrontar els objectius a assolir amb els alumnes de la millor manera possible. aquesta necessitat sorgeix de preguntar-se com es poden millorar les intervencions, quin tipus d'intervencions actuals hi ha i quines son millors per els nostres alumnes. La pràctica educativa s'ha d'anar renovant i actualitzant per garantir els millors resultats. A més, ha de ser una pràctica inclusiva i que atengui les necessitats del diferent tipus d'alumnat que ens podem trobar en un aula ordinària. És per això que és molt important tenir formació específica sobre qualsevol cas que et puguis trobar com a docent.

“La reforma o mejora de la calidad de enseñanza, no se puede quedar en simple cambio de contenidos, en propuestas de métodos pedagógicos alternativas, en dotación de medios e incluso traducirse en un discurso político sobre la escuela y toda la educación, aunque todo ello deba atenderse, sino que es necesario explicar qué supone la escassa capacitación y posibilidades de los profesores para aparticipar en el desarrollo curricular” (Gimeno, 1989).

En qualsevol investigació la definició del problema és el punt de partida. La necessitat d'investigar està vinculada a la necessitat de donar resposta a un problema en concret. Tota investigació comença amb un interrogant que cal resoldre. Aquesta pregunta inicial i la delimitació del problema d'investigació condicionaran la formulació de les finalitats i els objectius del disseny, i viceversa, ja que la mateixa conceptualització i el mateix plantejament de problema, des d'una perspectiva i un context donat, en condicionen la interpretació. *“Tota pregunta és una cerca. Tota cerca està guiada per allò que es cerca. Preguntar és cercar, conèixer l'ens pel que fa al fet que és i al seu ésser així”* (Heidegger, 2006, p.28).

Segons Sabariego i Bisquerra (2004), si l'objectiu que es deriva del plantejament del problema és solucionar problemes pràctics, el mètode que utilitzarem serà un mètode fonamentalment qualitatiu, així com la **investigació-acció**.

La investigació-acció suposa entendre l'ensenyança com un procés d'investigació, un procés de cerca continu (Lewin, 1973). Comporta entendre la professió del docent, integrant la reflexió i el treball intel·lectual en l'anàlisi de les experiències que es realitzen, com un element essencial que constitueix la pròpia pràctica o activitat educativa. Aquest tipus d'investigació constitueix una via de reflexions sistemàtica sobre la pràctica amb el fi d'optimitzar els processos d'ensenyança- aprenentatge.

Aquesta és la manera en la que s'abordarà la investigació d'aquest treball. *“Estudiar la pràctica educativa tal com es desenvolupa en el seu escenari natural, aprofundint en la comprensió de situacions en les quals està implicat el professorat i que viu com a problemàtiques i, per tant, susceptibles de millora”* (Carr i Kemmins, 1988).

Disseny de la investigació

Per donar resposta a les preguntes d'investigació d'aquest estudi es basa en el següent disseny:

Taula 4: Disseny de la investigació

Pregunta de recerca	Metodologia/mètode	Instruments Recollida de dades	Mostra
PR1: Quina és la situació actual del tractament de les AC a Educació Infantil ?	Qualitativa Investigació-acció Etnogràfica	Revisió de la literatura	n=17 estudis
PR2: Quines característiques ha de tenir una proposta d'intervenció per alumnes amb Altes Capacitats?	Qualitativa Investigació-acció Teoria fenomenològica	Revisió de la literatura i entrevistes semiestructurades	n = 8 n=7 entrevistes
PR3: Quina formació i recursos reben els docents sobre alumnes amb altes capacitats?	Mixta Qualitativa i quantitativa Investigació-acció	Qüestionari	n=37

PR4: Com hauria de ser una intervenció per millorar la qualitat pedagògica de l'aprenentatge dels alumnes amb AC a EI?	Qualitativa Investigació-acció Teoria fenomenològica	Entrevistes semiestructurades	n=7
--	---	----------------------------------	-----

Metodologia i temporització

Les metodologies qualitatives s'interessen per la vivència concreta en el context natural i en el context històric, per les interpretacions i els significats que s'atribueixen en una cultura particular, pels valors i pels sentiments que s'originen. És a dir, s'interessen per la realitat tal com la interpreten els subjectes, respectant el context en què aquesta realitat social és construïda. (Rodríguez, 2016).

La metodologia que s'emprarà serà la humanística interpretativa i qualitativa, ja que és una metodologia basada en la interpretació de dades, la investigació documental, els relats de vida i les entrevistes, entre altres.

Les fases que tindrà aquesta investigació seran les següents:

1. Recerca sobre fonamentació teòrica de les altes capacitats
2. Investigació sobre estratègies d'intervenció a l'aula amb alumnes d'altres capacitats
3. Investigació sobre quina formació reben els docents referent a l'atenció d'AC
4. Anàlisi del resultat obtinguts a través de la revisió de la literatura, les entrevistes i el qüestionari.

Mostra de població

Els instruments per a la recollida de dades s'aplicaran, en primer lloc, a través d'una entrevista a cinc mestres d'educació infantil, en les que es recollirà la seva experiència amb nens i nenes amb altes capacitats o denominats precoços a l'aula i la seva formació específica com a docents. En segon lloc, a un mestre d'educació especial i d'educació infantil a través d'una entrevista en profunditat i per últim, a través d'un qüestionari realitzat per mestres d'Educació Infantil.

Mostra 1: 5 entrevistes d'entre persones rellevants en les AC en EI a Catalunya.

Mostra 2: 30 persones que han respòs al qüestionari de formació d'entre 20.000 mestres d'Educació Infantil que hi ha a Catalunya.

Instrument per a la recollida de dades

Com que la investigació és qualitativa, s'estudiaran fenòmens que no són quantificables, sinó que el que es proposa és aconseguir profunditat en el coneixement d'un tema, identificar la naturalesa de la realitat i els aspectes subjectius de l'experiència de cadascú.

Els instruments per a la recollida de dades seran els següents:

-**Entrevista**, que utilitza la comunicació verbal per obtenir informació sobre un tema i que es regeix per unes regles d'interacció reconegudes pels dos participants.

-El **qüestionari**, que és un instrument estructurat que permet recollir dades primàries en grups de persones. L'objectiu és determinar els coneixements, les opinions o les actituds de les persones enquestades sobre diversos aspectes.

1. 7 entrevistes a mestres d'educació infantil amb experiència amb altes capacitats
2. 1 qüestionari

Els instruments utilitzats han sigut validats cadascun d'ells per tres experts a través del model de validació (annex 4). Les preguntes de les entrevistes i del qüestionari han estat adaptades i modificades segons les indicacions i les observacions rebudes.

RESULTATS

Per poder respondre les preguntes de recerca inicials de les quals parteix aquest treball d'investigació, es va dissenyar un qüestionari (annex 3) i unes entrevistes (annex 1 i 2) per obtenir resultats i poder donar respostes.

Resultats del qüestionari

A través d'aquesta taula es pot observar quin és el perfil dels participants del qüestionari:

Taula 5: Perfil de les persones que han participat al qüestionari

Perfil dels participants del qüestionari	
Gènere	
Dona	36
Home	1
Total	37
Experiència amb AC	
Si	26
No	11
Total	37
Anys d'experiència professional	
1-5 anys	15
5-10 anys	4
10-20 anys	12
+ 20 anys	6
Total	37
Formació AC	
Si	3
No	34
Total	37
Formació AC específica EI	
Si	2
No	35
Total	37

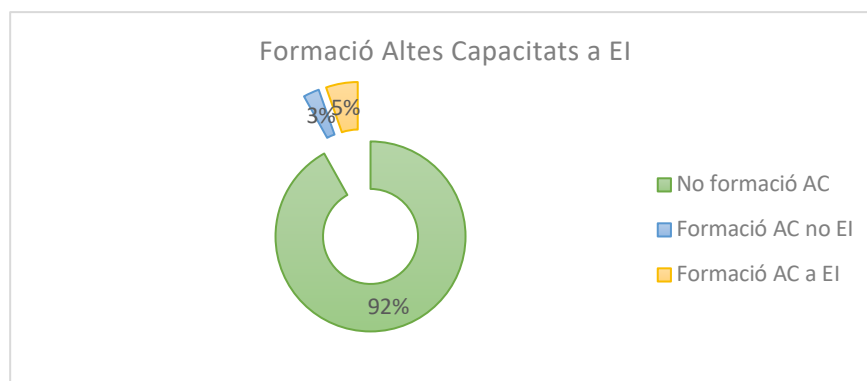

Figura 3: Gràfic sobre la formació d'altres capacitats a Educació Infantil

El 92% dels enquestats, no ha rebut formació d'altres capacitats, mentre que el 8% si, però només un 5% d'ells, l'ha rebut específicament per Educació Infantil.

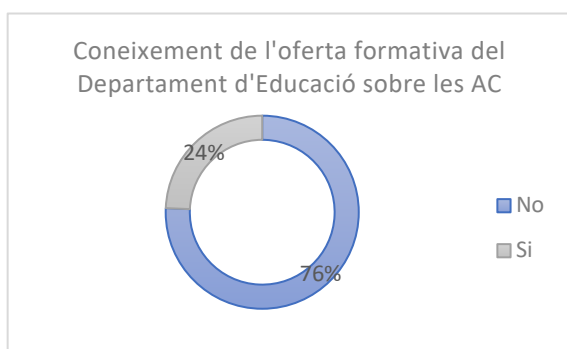

Figura 4: Gràfic sobre el coneixement de l'oferta formativa del Departament d'Educació sobre les AC

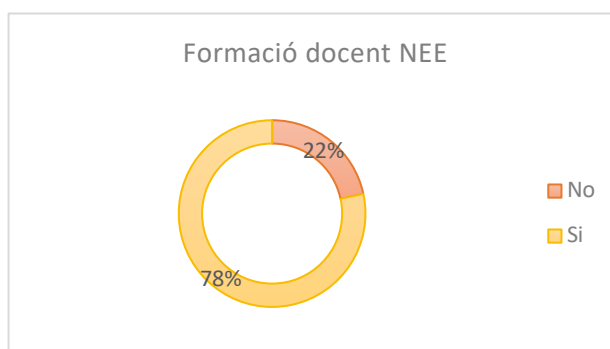

Figura 5: Gràfic sobre la formació docent rebuda de NEE

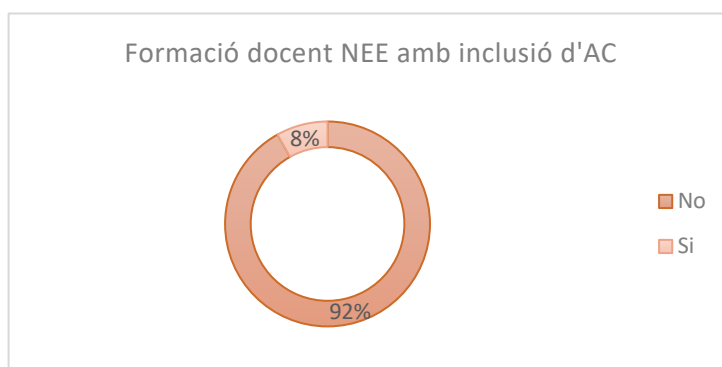

Figura 6: Gràfic sobre la formació docent de NEE que inclou les altres capacitats

Un 24% de les persones enquestades coneix l'oferta formativa del Departament d'Educació sobre les altres capacitats. D'aquestes persones, només 2 han realitzat un dels

cursos que s'ofereixen. Aquests han sigut de 30h i, en tots els casos, realitzats per voluntat pròpia. Un 78% reconeix haver rebut formació sobre NEE (Necessitats Educatives Especials) però únicament en un 8,1% dels casos s'han inclòs les altes capacitats.

A la pregunta “Penses que és necessària la formació dels docents per saber com actuar en cas de tenir un alumne amb AC a l'aula?”, un 99% dels enquestats ha respòs afirmativament, donant diferents tipus de justificacions. Les respostes apunten que, és molt important la formació del professorat per atendre les necessitats educatives de cada infant i saber actuar dins l'aula. A més, és necessari tenir tots els recursos necessaris per poder oferir un bon acompanyament. *“Si, perquè la nostra tasca com a educadores és acompanyar l'infant en el seu procés d'aprenentatge, partint de les seves necessitats i els seus interessos. Si no coneixem les eines que ens poden ajudar a fer aquest acompanyament no estarem fent bé la nostra feina i no podrem ajudar a l'infant.”* L'1% dels enquestats afirma que no és necessària la formació perquè a l'etapa d'Educació Infantil no es realitzen dictàmens sobre altes capacitats.

Taula 6: Mitjana, moda i desviació típica segons les dues últimes preguntes del qüestionari

	Estic preparat/da per atendre un alumne amb AC a l'aula (1=gens 5=molt)	Valoració de la situació actual del tractament de les AC a EI (1=insuficient 5=excel·lent)
Mitjana	2,49	2,00
Moda	3	2
Desviació típica	1,08	0,75

Tot i que les persones que han participat a l'enquesta, valoren negativament la situació actual del tractament de les altes capacitats a Educació Infantil (2 sobre 5), amb la justificació de no haver tractat gairebé res el tema durant la seva experiència professional, manifesten que se senten relativament preparats per atendre un alumne amb altes capacitats a l'aula (2,49 sobre 5).

Segons les persones enquestades, aquests són els trets fonamentals que hauria de tenir una pràctica educativa (recursos i estratègies metodològiques) amb alumnes d'AC:

1. Treball cooperatiu
2. Gamificació dels objectius
3. Adaptació curricular i atenció individualitzada
4. Utilitzar l'observació directa com a mètode d'avaluació
5. Coordinació amb altres professionals i assessorament d'especialistes
6. Utilitzar recursos TIC i TAC
7. Treballar les relacions socials i les emocions
8. Fomentar l'enriquiment creatiu, psicosocial i motivacional
9. Treball per projectes i grups cooperatius
10. Ajustament del nivell d'exigència i coordinació amb les famílies
11. Treball alternatiu extra
12. Aprenentatges basats en els seus interessos

Resultats de les entrevistes

Taula 7: Perfil de les persones entrevistades

Perfil de les persones entrevistades	
Gènere	
Dona	6
Home	1
Total	7
Experiència amb AC	
Si	7
No	0
Total	7
Anys d'experiència professional	
1-5 anys	1
5-10 anys	1
10-20 anys	1
+ 20 anys	4
Total	7

Formació AC	
Si	3
No	4
Total	7

Per analitzar els resultats de les entrevistes de manera qualitativa, partirem de les preguntes de recerca inicials per organitzar les respostes.

Pregunta de recerca 1: *Quina és la situació actual del tractament de les AC a Educació Infantil ?*

- ◇ Entrevistat 1: A l'etapa d'Educació Infantil no es fa un tractament especial, sinó que és més a l'etapa de primària quan, depenent del cas, es pot fer un Pla Individual que doni respostes a les necessitats dels alumnes. S'hauria de millorar la situació entenent que aquest alumnat també es NESE i s'ha de fer un seguiment específic per tal de donar una resposta adequada a les seves necessitats.
- ◇ Entrevistat 2: Actualment, a l'etapa d'Educació Infantil i referent al tractament de les AC, podem dir que es centren més en NEE amb dificultats motrius, sensorials i cognitives. Hauríem de poder eliminar barreres d'aprenentatge i aprofitar les capacitats dels infants.
- ◇ Entrevistat 3: Els docents rebem molt poca formació sobre les altes capacitats. Penso que els docents no estan formats per atendre un alumne amb altes capacitats a les escoles. S'hauria de donar més visibilitat per millorar la situació actual.
- ◇ Entrevistat 4: És una situació complicada. Es parteix de que no es realitza cap diagnòstic fins a primària. A Infantil es treballa amb el que es pot, intentant donar resposta a les necessitats d'aquests alumnes. Els professionals no estem gaire preparats per les altes capacitats.
- ◇ Entrevistat 5: La formació és insuficient. Hauria de donar respostes a les necessitats de cada infant i donar recursos i estratègies al professorat per poder ajudar a l'infant. Es necessita molta més formació per part dels docents.
- ◇ Entrevistat 6: Ara mateix la situació del tractament a les escoles és poc adequada. Normalment no es fa formació d'aquesta tipologia d'alumnes per què considerem que no són habituals i es fa més èmfasi en la formació en nens i nenes amb TDAH o TEA, que són més freqüents a les aules.

- ◇ Entrevistat 7: Si l'escola no té prou docents formats en aquest àmbit, no pot donar una resposta educativa adequada. De moment, es dona resposta abans a un altre tipus de NESE que a les NESE per altes capacitats. Falta coneixement, interès, formació i l'excessiva rotació dels mestres/interins, que provoca la manca d'aprofundiment i continuïtat en la tasca docent.

Totes les persones enquestades afirmen que la situació és insuficient en general i més concretament, a l'etapa d'EI. Esmenten falta de coneixement i formació per poder donar resposta a les necessitats educatives dels infants amb altes capacitats.

Pregunta de recerca 2: *Quines característiques ha de tenir una proposta d'intervenció per alumnes amb Altes Capacitats?*

- ◇ Entrevistat 1: En aquesta etapa, la intervenció ha de ser més de seguiment dels infants. No és necessària cap feina addicional si la metodologia de treball és globalitzada, manipulativa i transversal i dona resposta a totes les necessitats i es pot atendre la diversitat de l'aula.
- ◇ Entrevistat 2: Proposar a l'alumne treballar dins de grups reduïts, adaptacions de les activitats que es duen a terme a l'aula i ajustar el nivell d'exigència.
- ◇ Entrevistat 3: La intervenció ha de tenir coherència i unes pautes compartides entre tots els professionals i la família. S'ha d'adaptar el material que s'utilitza a l'aula i crear-ne nou. Hem d'actuar amb paciència i flexibilitat.
- ◇ Entrevistat 4: És molt important tenir en compte la gestió a l'aula i la gestió amb la família i adaptar el treball curricular.
- ◇ Entrevistat 5: S'ha de tenir una coordinació amb la família i l'equip docent de l'escola en particular per tal de poder atendre les necessitats de cada infant. S'ha d'adaptar el nivell d'exigència i ajustar les intervencions a l'aula com per exemple assignar-li rols importants a la classe, tenir un racó on pugui avançar més feina en cas d'acabar i proporcionar, en cas necessari, continguts i treballs propis d'un curs avançat.
- ◇ Entrevistat 6: S'han d'ampliar els continguts i els interessos dels alumnes.
- ◇ Entrevistat 7: Les propostes educatives que es facin per un alumne amb altes capacitats dependran de les característiques del mateix, no es pot generalitzar. Pot anar des de no fer cap intervenció, fins a oferir un acompanyament acadèmic i psicològic des de l'escola.

A les respostes d'aquesta pregunta, podem observar diferents tipus d'opinions entre les que destaquen: la coordinació amb les famílies, adaptació i personalització del treball curricular i l'ajustament del nivell d'exigència, agrupaments inclusius amb alternances amb grups reduïts, potenciar l'aprenentatge emocional. Només un dels entrevistats afirma que no es pot generalitzar a l'hora de fer una proposta educativa, sinó que s'han de tenir en compte les característiques de cada alumne.

Pregunta de recerca 3: *Quina formació i recursos reben els docents sobre alumnes amb altes capacitats?*

- ◇ Entrevistat 1: La formació que he rebut per altes capacitats ha estat de forma general per atendre alumnes des d'infantil fins a primària. Han sigut cursos del Departament d'Educació molt enfocats en l'escola inclusiva, que ja inclou tot l'alumnat amb una necessitat específica. Com a mestra d'educació especial crec que la formació és correcta però tots els mestres l'haurien de rebre a nivell general.
- ◇ Entrevistat 2: No he rebut cap formació específica per altes capacitats i tampoc en conec l'oferta formativa que s'ofereix el Departament d'Educació.
- ◇ Entrevistat 3: La formació que reben els mestres sobre altes capacitats és insuficient. Durant els meus anys d'experiència no he rebut cap formació específica d'altes capacitats. penso que aquesta hauria de ser concreta i obligatòria per a tots els mestres.
- ◇ Entrevistat 4: He rebut formació d'altes capacitats per voluntat pròpia però no específicament per EI. La formació hauria de ser en el moment en el que el mestre es troba amb un cas en concret i hauria de ser accessible. No estem preparats per atendre un alumne amb altes capacitats.
- ◇ Entrevistat 5: No he rebut cap formació d'altes capacitats com a docent. Penso que és necessària i important per molt mínima que sigui, ja que com a mestres hem de saber actuar davant d'un cas i tenir els suficients recursos i estratègies per afrontar i acompanyar a l'alumne en el seu procés d'aprenentatge.
- ◇ Entrevistat 6: No he rebut cap tipus de formació específica d'altes capacitats en tots els meus anys d'experiència però penso que la formació ens la haurien de

donar. En primer lloc, orientacions de detecció i en segon lloc, orientacions psicològiques.

- ◇ Entrevistat 7: He rebut formació específica d'altres capacitats, sempre per voluntat pròpia. Aquesta ha sigut cursos, conferències, tallers i altres formacions acadèmiques. La formació del professorat es nul·la, a no ser que el mestre tingui l'interès i busqui informació i formació per conèixer o ampliar coneixements. La formació específica d'altres capacitats hauria de ser obligatòria per a tots els nivells de l'escolarització obligatòria.

Tot i que la mostra de les persones entrevistades havien tingut experiències amb alumnes d'altres capacitats, només la meitat havia rebut formació formal i totes per voluntat pròpia. Solament una d'aquestes, l'havia rebut específica per educació infantil.

Tot i així, tots els entrevistats pensen que la formació és necessària per poder atendre les necessitats de l'alumnat.

Pregunta de recerca 4: *Com hauria de ser una intervenció per millorar la qualitat pedagògica de l'aprenentatge dels alumnes amb AC a EI?*

- ◇ Entrevistat 1: Actualment, amb la metodologia que s'utilitza en aquesta etapa, ja es pot donar resposta a les seves necessitats (espais, racons, activitats manipulatives, jocs...). S'ha de tenir en compte que a vegades no es pot dur a terme algunes estratègies metodològiques per falta de recursos personals.
- ◇ Entrevistat 2: S'ha de fer una intervenció que parteixi dels interessos de l'infant, respectant el seu ritme, potenciant el seu coneixement i estar atent a la seva evolució personal i social.
- ◇ Entrevistat 3: Haurien de ser activitats seguint les pautes DUA (Disseny Universal d'Aprenentatge).
- ◇ Entrevistat 4: És molt important l'observació i la comunicació amb les famílies perquè hi hagi una coordinació. Hi hauria d'haver una atenció individualitzada, a més de la resta d'estratègies que utilitzem amb els demés companys.
- ◇ Entrevistat 5: S'hauria d'adaptar l'aula tenint en compte les capacitats i interessos de l'infant amb altres capacitats, de manera que no s'avorreixi i proporcionar-li

estímuls positius i motivadors. A més, s'hauria de fer un pla individualitzat que s'adaptés als seus interessos i necessitats.

- ◇ Entrevistat 6: Per fer una intervenció que millorés la qualitat pedagògica s'hauria de canviar la concepció de l'escola i implementar metodologies que motivessin a tots els alumnes, on els infants fossin els protagonistes del seu propi aprenentatge, que tinguin activitats on càpiguen els reptes, la investigació, l'assaig-error, l'autocorrecció, el debat entre iguals... d'aquesta manera cada alumne arribaria on pogués i els alumnes amb AC també perquè acostumen a ser persones que els agraden els reptes cognitius.
- ◇ Entrevistat 7: La intervenció pedagògica dependrà de les necessitats educatives i personals de cada infant. Tot i així, intentaria tenir molta cura amb les expectatives de les famílies i intentar transmetre la calma que es necessita per atendre'ls amb harmonia.

Un dels entrevistats afirma que la metodologia que s'utilitza en aquesta etapa, ja dona resposta a les necessitats, ja que es treballa per racons, per espais i es fan propostes d'activitats manipulatives, entre d'altres. La resta, apunten que la intervenció ha de partir dels interessos dels infants i que l'aula s'ha d'adaptar tenint-los en compte però sense oblidar les capacitats de cadascú. Els estímuls que els proporcionin han de ser motivadors i positius. També s'afirma que la intervenció pedagògica dependrà de les necessitats educatives i personals de cada infant i que, per fer una intervenció que millorés la qualitat pedagògica, s'hauria de canviar la concepció de l'escola i implementar metodologies que motivessin a tots els alumnes on els infants fossin els protagonistes del seu propi aprenentatge.

CONCLUSIONS

El principal objectiu d'aquest estudi és analitzar la situació actual del tractament de les altes capacitats a educació infantil a Catalunya i identificar les característiques que hauria de tenir una intervenció orientada a la millora la qualitat pedagògica de l'aprenentatge dels alumnes amb AC d'infantil.

Com s'ha pogut comprovar a través dels resultats obtinguts, la formació que reben els mestres d'Educació Infantil referent a les altes capacitats és escassa i insuficient. La majoria (91,1%) d'ells no han rebut cap formació relacionada amb les altes capacitats, tot i que si que n'han rebut de NEE. De les 7 persones entrevistades, amb experiència en AC a EI, tres tenien formació formal i només una específica de EI. Els resultats evidencien que no es sol incloure els alumnes amb altes capacitats dins de les Necessitats Educatives Especials, tot i que dins l'aula en ocasions sigui necessari dissenyar un pla alternatiu per aquest perfil d'alumnes. Tot i així, el 24% dels enquestats coneix l'oferta formativa que ofereix el Departament d'Educació.

Segons els mestres que han participat en aquesta investigació, la formació sobre altes capacitats és necessària, inclòs alguns consideren que hauria de ser obligatòria per poder atendre aquest tipus de necessitats educatives a l'aula i tenir els coneixement per ajustar-se a les capacitats de cadascun dels alumnes.

Actualment, el tractament de les altes capacitats a l'escola és insuficient i poc adequat, valorat amb un 2 sobre 5 per les persones enquestades. A les aules ens trobem més freqüentment altres perfils d'alumnes que es diagnostiquen amb més precocitat, com per exemple els alumnes amb TDAH o amb TEA, la qual cosa fa que es rebi més formació sobre com abordar aquest tipus de trastorns i sigui més escassa la formació d'allò que és més inusual que ens trobem en una classe d'infantil. Tot i així, per poder atendre a qualsevol d'alumne, és necessari tenir tots els recursos a l'abast per poder oferir la millor orientació educativa i pedagògica cap a l'infant i desenvolupar al màxim el seu potencial, sigui quin sigui.

Amb relació a les característiques ha de tenir una proposta d'intervenció per alumnes amb altes capacitats, els resultats d'aquesta investigació conclouen que han de estar fonamentades en una coordinació amb les famílies, han d'incloure l'adaptació i personalització del treball curricular i adaptació de recursos; i l'ajustament del nivell d'exigència, agrupaments inclusius amb alternances amb grups reduïts, per tal de

potencial el treball cooperatiu i treballar l'aprenentatge emocional especialment relacions socials. Així com treballar la gestió a l'aula per ajustar les intervencions i utilitzar metodologies pedagògiques com el treball per projectes.

Tot i així, s'ha de tenir en compte, que les propostes educatives que es facin, estiguin adaptades a les característiques d'aquest alumne, ja que en la majoria dels casos, no es pot generalitzar, tot i que comparteixin alguns trets.

La intervenció que s'hauria de fer per millorar la qualitat pedagògica de l'aprenentatge dels alumnes amb altes capacitats a l'etapa d'Educació Infantil, s'hauria d'adaptar als interessos de l'infant, respectant el seu ritme i proporcionant-li estímuls motivadors i positius. També implementar metodologies que motivessin a tots els alumnes per igual i que a la vegada, donés resposta a les necessitats d'aquest alumne: activitats d'investigació, que incloguin l'assaig-error i l'autocorrecció, que donin lloc al debat entre iguals, entre d'altres. A més, haurien de ser activitats que s'adaptessin a les pautes DUA (Disseny Universal d'Aprenentatge) i s'hauria de tenir en compte les necessitats educatives i personals de cada infant, així com la coordinació amb les famílies per atendre'ls amb harmonia.

Tot i que les persones que han participat en aquesta investigació, han assenyalat diferents recursos i estratègies metodològiques per poder atendre un alumne amb altes capacitats a l'aula, la realitat és que no es senten suficientment preparades (2,49 sobre 5) i el 99% apunta que és necessària la formació dels docents per saber com actuar en aquest cas.

Totes les dades recollides a través del qüestionari i les diferents entrevistes realitzades apunten que actualment, la formació dels mestres d'Educació Infantil referent a les altes capacitats és molt escassa, pràcticament inexistent, la qual cosa fa que no se sentin preparats per atendre aquest perfil d'alumnes i que no tinguin les suficients estratègies i recursos per poder defensar-se i oferir un bon acompanyament.

En quant a les limitacions d'aquesta investigació, es pot observar que les respostes del qüestionari són una mostra petita i conseqüentment el resultat no són generalitzables. També les persones entrevistades, que s'han seleccionat en l'entorn de proximitat.

Les futures línies d'investigació podrien focalitzar-se en el disseny i desenvolupament de recursos per a la formació de docents per poder oferir una pràctica educativa de qualitat

que ajudés als alumnes a desenvolupar tot el seu potencial i pautés per poder diagnosticar els trets d'AC en l'etapa d'educació infantil, ja que un diagnòstic més avançat ajudaria a prevenir situacions, oferir recolzament psicològic i pedagògic des d'un primer moment, tant a l'infant com a les famílies i a potenciar les seves capacitats.

Per últim, afegir que els participants han participat voluntàriament i han expressat el seu consentiment informat (annex 5). La identitat dels participants de les entrevistes ha estat protegida i la identitat de les persones participants al qüestionari és totalment anònima. Tota la informació i dades que poden identificar els informants han estat tractats amb confidencialitat i no s'utilitzaran per a finalitats diferents a les que han motivat la realització del TFG.

BIBLIOGRAFIA

- Albes, C. et al. (2013). Orientaciones educativas. Alumnado con altas capacidades intelectuales. https://www.euskadi.eus/contenidos/documentacion/inn_doc_esc_inclusiva/es_def/adjuntos/escuela-inclusiva/100012c_Pub_EJ_altas_capacidades_c.pdf
- Artiles, C.; Jiménez, J. (Coordinadores) (2005): Volumen I. Introducción a la atención educativa del alumnado con Altas Capacidades Intelectuales. Las Palmas de Gran Canaria. Universidad de Las Palmas de Gran Canaria.
- Bausela Herreras, E. (2004). La docencia a través de la investigación-acción. *Revista Iberoamericana De Educación*, 35(1), 1-9. <https://doi.org/10.35362/rie3512871>
- Beltran, M. Et al. (2018). Altas capacidades intelectuales. Guía actualizada del Grupo de Trabajo de Altas Capacidades (GTAC) del Col·legi Oficial de Psicologia de Catalunya (COPC) y Grupo de Investigación en Altas Capacidades (GRAC) del Col·legi de Pedagogos de Catalunya (COPEC). https://www.copc.cat/adjuntos/adjunto_5988/v/GUIA%20PER%20A%20LA%20DETECCIÓ%20I%20INTERVENCIÓ%20EDUCATIVA%20EN%20ELS%20ALUMNES%20AMB%20ALTES%20CAPACITATS%20INTEL·LECTUALS%20CASTELLANO.pdf?tm=1527500554
- BERCHÉ, J. (2003): La superdotación infantil. Barcelona. CREDEYTA.
- Bernárdez Gómez, A. (2017). Alumnado con altas capacidades intelectuales, la respuesta institucional. *Revista de Estudios e Investigación en Psicología y Educación*, (11), 147-150. <https://doi.org/10.17979/reipe.2017.0.11.2638>
- Blumen, S. (2015). Abraham Tannenbaum: 1924-2014. *Revista de Psicología* (
- Crisol, E., Higuera-Rodríguez, L., Amber, D., Barrero, B., Hinojosa, E., Morales, A., Olmo, M., Pedrosa, B., Quirante, R., Romero, M. A. (2015). Estrategias y métodos de enseñanza- aprendizaje. En J. Domingo y M. Pérez Ferra (Coords.), *Aprendiendo a enseñar. Manual práctico de didáctica*. Madrid: Pirámide.
- Cuadrado, J. (2013). Material para la respuesta educativa del alumnado con necesidades específicas de apoyo educativo por presentar altas capacidades. <http://www.juntadeandalucia.es/averroes/centros-tic/21700381a/helvia/aula/archivos/repositorio/1250/1367/AACC.pdf>
- David-son, J. (Eds.). *Conceptions of giftedness* (pp. 21-52). Cambridge University Press.
- Fernández, M. D., y González, A. S. (2009). Estrategias didácticas creativas en entornos virtuales para el aprendizaje. *Revista Electrónica publicada por el Instituto de Investigación en Educación*
- García-Ron, A. S. V. (2011). Hablemos de niños con altas capacidades intelectuales; signos de alerta, perfil neuropsicológico y sus dificultades académicas. *An pediátr contin*, 9 (1), 69-72.
- García-Rona, A., & Sierra-Vázquez, J. (2011). Niños con altas capacidades intelectuales. Signos de alarma, perfil neuropsicológico y sus dificultades académicas. *An pediátr contin*, 9(1), 69-72.
- Gómez Masdevall, T. (2009). *Estratègies d'intervenció amb alumnat de N.E.E per altes capacitats, dins l'escola inclusiva*. EAP Gironès Oest. Girona. <http://xtec.gencat.cat/web/.content/alfresco/d/d/workspace/SpacesStore/0066/990c46f3-c88b-4b9f-93a0-edfa61fb0bbe/1953m.pdf>
- Gómez, F. (2009). Alumnado con altas capacidades intelectuales: conceptualización, identificación y respuesta desde el sistema educativo. *Hekademos revista educativa digital*, 21-35.
- Paula Olszewski-Kubilius, Rena F. Subotnik & Frank C. Worrell (2015) Antecedent and concurrent psychosocial skills that support high levels of achievement within talent domains, *High Ability Studies*, 26:2, 195-210.

<https://doi.org/10.1080/13598139.2015.1095077>

Ley Orgánica 2/2006, de 3 de mayo (BOE del 4 de mayo), de educación (LOE).
<https://www.boe.es/buscar/pdf/2006/BOE-A-2006-7899-consolidado.pdf>

Luz F. Pérez Sánchez, Lidia Losada Martínez i Coral González Barberá. (2009). *La formación del profesorado para la educación de alumnos con capacidad superior en Europa*. Revista Aula Abierta, 37, 1-2009. 31-44.

Marchador, A. (2020, Enero). El sistema educativo, no apto para niños con altas capacidades. Revista Crónica Global.
https://cronicaglobal.elespanol.com/vida/sistema-educativo-no-aptos-ninos-altas-capacidades_304736_102.html

Masdevall, M. T. G., & Costa, V. M. (2010). *Altas capacidades en niños y niñas: detección, identificación e integración en la escuela y en la familia* (Vol. 188). Narcea ediciones.

McClain, M. C. y Pfeiffer, S. (2012). Identification of gifted students in the U. S. today: A look at state definitions, policies, and practices. Journal of Applied School Psychology, 28, 59-88.
<https://doi.org/10.1080/15377903.2012.643757>

Mora, J. A. y Martín, M. L. (2007). La concepción de la inteligencia en los planteamientos de Gardner (1983) y Sternberg (1985) como desarrollos teóricos precursores de la noción de inteligencia emocional. *Revista de Historia de la Psicología*, 28 (4), 67-92. <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=2514677>

Olszewski-Kubilius, P.; Subotnik, R. F. y Worrell, F. C. (2015b). Repensando las altas capacidades: una aproximación evolutiva. [Rethinking high capacities: an evolutionary approach]. *Revista de Educación*, 368,40-65. <https://doi.org/10.4438/1988-592X-RE-2015-368-293>

Olszewski-Kubilius, P., Subotnik, R. F. y Worrell, F. C. (2015a). Antecedent and concurrent psychosocial skills that support high levels of achievement within talent domains. *High Ability Studies*, 26(2), 195-210.

Pfeiffer, S. I. (2015). El Modelo Tripartito sobre la alta capacidad y las mejores prácticas en la evaluación de los más capaces: *Revista de Educación*, 368, 66-95. <https://doi.org/10.4438/1988-592X-RE-2015-368-293>

Pfeiffer, S. (2013). *Serving the Gifted: Evidence-Based Clinical and Psychoeducational Practice*. New York: Routledge.
pucp), 33(1), 231-234. <http://www.scielo.org.pe/scielo.php?pid=S0254-92472015000100009&script=sci>

Quílez, R., Lozano, R. (2020). *Modelos de inteligencia y altas capacidades: una revisión descriptiva y comparativa*. Enseñanza & teaching, 38, 1-2020. 69-85. <https://revistas.usal.es/index.php/0212-5374/article/view/et20203816985/24519>

Ramos Alá, J.F (2008). *La respuesta educativa al alumnado con altas capacidades desde el enfoque curricular: del plan de atención a la diversidad a las adaptaciones curriculares individuales*. Faísca: Revista de altas capacidades, (13-15), 40-49. <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=3539199>

Rubio Jurado, F. (2009). Los alumnos con altas capacidades intelectuales. *Revista digital innovación y experiencias educativas*.

Sacristán, J. G. (1989). Profesionalidad docente, curriculum y renovación pedagógica. *Investigación en la Escuela*, (7), 3-21.

Sternberg, R. J. (1985). *Beyond IQ: A triarchic theory of human intelligence*. CUP Archive.

Sternberg, R. J.; Grigorenko, E.; Ferrando, M.; Hernández, D.; Ferrándiz, C. y Bermejo, R. (2010). *Enseñanza de la inteligencia exitosa para alumnos superdotados y talentos. [Successful intelligence teaching for gifted students and talents]*. Revista Electrónica Interuniversitaria de Formación del Profesorado, 13(1), 111-118. <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=3163513>

Tannenbaum, A. J. (1986). Giftedness: A psychosocial approach. En R. Sternberg, y J.

- Tannenbaum, A. J. (2003). Nature and natures of giftedness. En N. Colángelo y G. A. Davis (Eds.). *Handbook of Gifted Education*[Manual de educación para dotados] (3rd ed.) (pp. 45-59). Boston: Pearson Education
- Torrego, J. C., Boal, M., & Bueno, A. (2011). Alumnos con altas capacidades y aprendizaje cooperativo. *Un modelo de respuesta educativa*, 89-124.
- Villamizar, G. y Donoso, R. (2013). Definiciones y teorías sobre inteligencia. Revisión histórica. [Definitions and theories about intelligence. Historical review]. *Psicogente*, 16(30), 407-423. <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=6113904>

ANNEXOS

Annex 1: Entrevistes amb un guió estructurat a mestres amb experiències amb nens d'altres capacitats.

Entrevista 1

1. Quants anys d'experiència té com a mestre/a d'educació infantil?

Sóc mestra especialista d'Educació Especial. Actualment faig el suport a l'atenció a la diversitat a Educació Infantil, porto ja més de 5 anys, però també he fet de tutora a P3 i P5.

2. Podria descriure, si escau, quina va ser la seva intervenció amb l'alumne amb AC?

En aquesta etapa, la meua intervenció, sobretot és de seguiment d'aquests infants, no fem cap feina addicional, ja que pensem que la nostra metodologia de treball, globalitzada, manipulativa i transversal, dona resposta a totes les necessitats i es pot atendre la diversitat de l'aula.

3. Quines característiques destacaria de la manera de treballar i d'actuar de l'alumne/a?

Aquests infants destaquen sobretot en la curiositat i en la facilitat que tenen en l'adquisició de tot allò que es treballa a l'aula (dies de la setmana, numeració, identificació dels noms dels seus/ves companys/es...). Sobresurten de la resta de companys/es, ja que les seves aportacions són més riques i més treballades per la seva edat.

4. Quina creu que és la situació actual del tractament de les AC a les escoles?

A l'etapa d'educació infantil no es fa un tractament especial, a l'etapa de primària és quan, depenent del cas, es pot fer un PI (Pla Individual) que doni resposta a les necessitats de l'alumne.

Hi ha casos que una vegada havent valorat el cas amb la psicopedagoga del centre i amb la família, potser que l'infant pugui fer alguna activitat (Càlcul mental, racons ...) a altres cursos.

5. Ha rebut formació específica d'Educació Infantil per altes capacitats?

No, he rebut de forma general per atendre a aquest alumnat des d'infantil a primària.

6. En cas d'haver rebut formació, de quina manera ha impactat o impactaria en la seva manera de treballar amb nens i nenes amb AC?

La formació m'ha ajudat a assessorar a altres companys de l'escola i a programar activitats obertes i flexibles, que donin cabuda a tot l'alumnat, i d'aquesta forma donar resposta a la diversitat de l'aula, respectant sempre els diferents ritmes de treball.

7. Què n'opina de la formació sobre altes capacitats que reben els mestres?

Com a mestra d'Educació Especial, crec que la formació és correcta, però potser tots els/les mestres haurien de rebre a aquesta formació a nivell general.

8. Com hauria de ser la formació específica d'Educació Infantil per altes capacitats?

Hauria d'ajudar al docent a entendre a aquest tipus d'alumnat i les seves necessitats, juntament a preparar i programar activitats obertes, que donin resposta a tots els infants.

9. En cas de tenir tots els recursos, quines creu que haurien de ser les estratègies metodològiques que s'haurien d'aplicar a l'aula amb un nen o nena amb AC?

Crec que actualment amb la metodologia, que s'utilitza en aquesta etapa ja és pot donar resposta a les seves necessitats (espais, racons, activitats manipulatives, de joc...). S'ha de tenir en compte, que a vegades no es pot dur a terme algunes estratègies metodològiques per falta de recursos personals.

10. Com valora l'oferta formativa i/o les orientacions pedagògiques que ofereix el departament d'Educació de la Generalitat sobre les Altes Capacitats a Educació Infantil?

Des del Departament s'ofereix sobretot un tractament per una escola inclusiva, i aquí entraria a formar part tot l'alumnat amb alguna necessitat específica.

11. Quin tipus de formació relacionada amb les Altes Capacitats coneix?

Al llarg de la meua trajectòria com a mestra d'Educació especial he rebut diferent formació en aquest àmbit en específic, però actualment la formació està molt enfocada en l'escola inclusiva.

Des del Departament d'Educació van fer formació, però també hi ha centres privats que ofereixen aquest tipus de formació.

12. En cas que l'hagi rebut, quina és la font de la seva formació sobre AC?

Personalment, la formació que he rebut ha estat des de cursos que ofereixen des del Departament d'educació.

13. Què milloraria de la situació actual referent al tractament de les Altes Capacitats a Educació Infantil?

Entendre a aquest alumnat també com alumnat NESE, i que s'ha de fer un seguiment específic per tal de donar una resposta adequada a les seves necessitats.

Entrevista 2

1. Quants anys d'experiència té com a mestre/a d'educació infantil?

31 anys

2. Podria descriure, si escau, quina va ser la seva intervenció amb l'alumne amb AC?

Mestra tutora durant dos Anys i 1 any de reforç

3. Quines característiques destacaria de la manera de treballar i d'actuar de l'alumne/a?

Dins de grups reduïts, adaptació de l'activitat, demanar-li més.

4. Quina creu que és la situació actual del tractament de les AC a les escoles?

Es centra més en alumnat de NEE amb dificultats motrius, sensorials i cognitives.

5. Ha rebut formació específica d'Educació Infantil per altes capacitats?

No

6. En cas d'haver rebut formació, de quina manera ha impactat o impactaria en la seva manera de treballar amb nens i nenes amb AC?

No he rebut cap

7. Què n'opina de la formació sobre altes capacitats que reben els mestres?

No hi ha massa informació.

8. Com hauria de ser la formació específica d'Educació Infantil per altes capacitats?

Amb les mateixes ganes, il·lusió i estratègies que en altres capacitats i cursos.

9. En cas de tenir tots els recursos, quines creu que haurien de ser les estratègies metodològiques que s'haurien d'aplicar a l'aula amb un nen o nena amb AC?

Sempre faltarien recursos. Però respectar el seu ritme, potenciar-lo i estar atent a la seva evolució personal i social.

10. Com valora l'oferta formativa i/o les orientacions pedagògiques que ofereix el departament d'Educació de la Generalitat sobre les Altes Capacitats a Educació Infantil?

No en conec de públiques

11. Quin tipus de formació relacionada amb les Altes Capacitats coneix?

Cap específica

12. En cas que l'hagi rebut, quina és la font de la seva formació sobre AC?

No he rebut cap.

13. Què milloraria de la situació actual referent al tractament de les Altes Capacitats a Educació Infantil?

La capacitat d'eliminar barreres en tots els sentit i ser capaç d'integrar i aprofitar les altes capacitats de l'infant.

Entrevista 3

1. Quants anys d'experiència té com a mestre/a d'educació infantil?

29

2. Podria descriure, si escau, quina va ser la seva intervenció amb els alumnes amb AC?

Adaptació material, i crear-ne nou

3. Quines característiques destacaria de la manera de treballar i d'actuar de l'alumne/a?

Paciència i flexibilitat.

4. Quina creu que és la situació actual del tractament de les AC a les escoles?

Molt poca informació

5. Ha rebut formació específica d'Educació Infantil per altes capacitats?

No

6. En cas d'haver rebut formació, de quina manera ha impactat o impactaria en la seva manera de treballar amb nens i nenes amb AC?

No n'he rebut cap.

7. Què n'opina de la formació sobre altes capacitats que reben els mestres?

És insuficient

8. Com hauria de ser la formació específica d'Educació Infantil per altes capacitats?

Concreta i obligatòria

9. En cas de tenir tots els recursos, quines creu que haurien de ser les estratègies metodològiques que s'haurien d'aplicar a l'aula amb un nen o nena amb AC?

Activitats DUA

10. Com valora l'oferta formativa i/o les orientacions pedagògiques que ofereix la el departament d'Educació de la Generalitat sobre les Altes Capacitats a Educació Infantil?

Poc conegudes, i merament informatives.

11. Quin tipus de formació relacionada amb les Altes Capacitats coneix?

Les de la pàgina d'XTEC

12. En cas que l'hagi rebut, quina és la font de la seva formació sobre AC?

Informatives

13. Què milloraria de la situació actual referent al tractament de les Altes Capacitats a Educació Infantil?

Més visibilitat

Entrevista 4

1. Quants anys d'experiència té com a mestre/a d'educació infantil?

La veritat és que no molts, quinze anys.

2. Podria descriure, si escau, quina va ser la seva intervenció amb l'alumne amb AC?

La meua intervenció va ser com a tutora durant els tres anys d'infantil. La gestió en l'aula, la gestió amb la família, el treball curricular.

3. Quines característiques destacaria de la manera de treballar i d'actuar de l'alumne/a?

Cada alumne és diferent i les seves actuacions i característiques varien en funció de molts aspectes. En aquest cas en concret, destacaria les seves dificultats de relacionar-se amb els iguals (tret que ha anat augmentant amb els anys), també destacaria la seva exigència amb ella mateixa i també amb els altres. És una persona molt perfeccionista. Podem observar, alguns trets obsessius i pors desmesurades. Pel que fa als aprenentatges, evolucionava sense dificultat, pot ser destacant en algunes àrees, el llenguatge plàstic, creativitat, en concret.

4. Quina creu que és la situació actual del tractament de les AC a les escoles?

És una situació complicada. Partim de què no es realitza cap diagnòstic fins a primària. Per tant a infantil vas treballant amb el que pots, intentant donar resposta a les necessitats d'aquests alumnes.

Quan arriben a primària, tampoc crec que hi hagi molta diferència, els professionals no estem gaire preparats per les AC.

5. Ha rebut formació específica d'Educació Infantil per altes capacitats?

No

6. En cas d'haver rebut formació, de quina manera ha impactat o impactaria en la seva manera de treballar amb nens i nenes amb AC?

La informació que he rebut ha estat per pròpia iniciativa. Estar informat sobre les necessitats dels alumnes que tens, facilita poder actuar i proporcionar les eines que necessiten per anar creixent i formant-se a tots els nivells (emocional, aprenentatges, relacions socials). En definitiva és la nostra tasca, donar estratègies als alumnes per avançar.

7. Què n'opina de la formació sobre altes capacitats que reben els mestres?

Crec que la formació hauria de ser en el moment que el professional es troba amb un cas en concret, és a dir, quan tens la necessitat, però no només amb les AC, sinó també amb qualsevol mena de patologies, trastorns, que et van apareixent al llarg de la teva vida professional.

8. Com hauria de ser la formació específica d'Educació Infantil per altes capacitats?

Doncs com totes les formacions, accessible.

9. En cas de tenir tots els recursos, quines creu que haurien de ser les estratègies metodològiques que s'haurien d'aplicar a l'aula amb un nen o nena amb AC?

L'observació, molta comunicació amb les famílies, atenció individualitzada i totes les estratègies que utilitzem amb la resta d'alumnes.

10. Com valora l'oferta formativa i/o les orientacions pedagògiques que ofereix el departament d'Educació de la Generalitat sobre les Altes Capacitats a Educació Infantil?

No ho puc valorar perquè no hi conec cap

11. Quin tipus de formació relacionada amb les Altes Capacitats coneix?

No conec cap

12. En cas que l'hagi rebut, quina és la font de la seva formació sobre AC?

La informació la he buscat en articles, llibres

13. Què milloraria de la situació actual referent al tractament de les Altes Capacitats a Educació Infantil?

L'etapa d'educació infantil, és una etapa on la transformació de l'alumnat és constant, ràpida. Cada nen o nena arriba a l'escola amb el seu equipatge, crec que el més important és respectar els ritmes de cada infant. Això no vol dir que no siguin importants els diagnòstics, però no són imprescindibles, els infants són molt petits i se'ls ha de donar marge, a vegades un diagnòstic no resol les dificultats.

Tot i això considero important saber les necessitats de cada nen i entendre el seu món intern i com ajudar-lo.

Entrevista 5

1. Quants anys d'experiència té com a mestre/a d'educació infantil?

5 Anys

2. Podria descriure, si escau, quina va ser la seva intervenció amb l'alumne amb AC?

Era una nena de 4 anys (Curs INF-4). Va ser el meu primer any com a mestre, recent sortida de la carrera i mai m'havien donat pautes durant els anys d'estudi sobre com actuar en aquests casos.

El cas va ser demanant pels pares, que ja des del començament de curs van insistir en fer una valoració per veure si la seva filla era una nena amb altes capacitats.

Ja des de INF-3, la tutora que hi havia va comentar que la nena destacava de la resta de la classe, però clar, això són coses que solen passar a cada curs i tan petits costa de veure si realment és un cas de nen precoç.

El pare insistia que ell també va ser un nen amb altes capacitats i que no se li va ajudar com calia quan va estudiar, com a conseqüència va tenir un rebuig cap a l'educació i no volia que passés el mateix amb la seva filla.

A través de reunions i tutories tant amb la psicopedagoga del centre, la psicòloga, l'equip directiu i amb mi, vam anar seguint el procés.

El primer que vaig fer va ser posar-me en contacte amb l'EAP, em van comentar que era massa d'hora per saber si era un cas de talent o superdotat o que podria ser precocitat i em van donar una sèrie de consells per acompanyar a l'alumne.

També se li van fer diferents proves i tests, com a resultat va ser un cas de nivell alt de precocitat en llenguatge. Per tant, se li va acabar fent una acceleració a INF-5 en l'àmbit de llengua oral i escrita. Se li va fer un PI i a l'alumna se la va avaluar en aquest àmbits amb objectius d'INF-5.

En cas que els superés, quan passés a INF-5, aquests dos àmbits es treballarien a 1r de Primària.

Les meves intervencions dins l'aula van ser:

- Continguts i treballs propis d'un curs avançat
- Tenir "feines" extres més lúdiques: n^o, lletres...
- Racó a classe de lletres on poguessin anar-hi tots, però que dins del racó hi hagués una part amb més nivell on l'alumne d'altres capacitats estigués motivat i amb ganes de fer-ho.
- Donar-li el rol de tutorització entre iguals.
- Proporcionar-li càrrecs a la classe de més dificultat respecte el curs que tocava i que fos del interès i motivació de l'alumne, (en aquest cas recordo que va ser l'encarregada d'escriure la data a la pissarra en lletra lligada).

Totes les intervencions es feien depenent de si l'alumne ho volia fer o no, mai se li forçava ni se li obligava.

3. Quines característiques destacaria de la manera de treballar i d'actuar de l'alumne/a?

- Molt curiosa i observadora
- Molt madura en llenguatge matemàtic i respecte a la lectoescriptura
- Tenia moltes inquietuds
- Bon raonament
- Coneixements matemàtics per sobre del nivell
- Assimilació ràpida dels coneixements

Respecte a les relacions, li costava molt relacionar-se i socialitzar entre iguals.

4. Quina creu que és la situació actual del tractament de les AC a les escoles?

No estic gaire informada sobre el tema, però diria que encara es necessita molta formació per part del professorat.

5. Ha rebut formació específica d'Educació Infantil per altes capacitats?

No

6. En cas d'haver rebut formació, de quina manera ha impactat o impactaria en la seva manera de treballar amb nens i nenes amb AC?

No n'he rebut cap.

7. Què n'opina de la formació sobre altes capacitats que reben els mestres?

No sé quin és el tipus de formació que reben els mestres sobre aquest tema, però segur que per molt mínima que sigui és important, ja que crec que com a mestres hem de saber actuar davant d'un cas així i tenir els suficients recursos i estratègies per afrontar i acompanyar a l'alumne en el seu procés d'aprenentatge i tenint en compte les seves necessitats.

8. Com hauria de ser la formació específica d'Educació Infantil per altes capacitats?

Que donés resposta a les necessitats de cada infant i que donés al professorat els recursos i estratègies necessaris per poder ajudar al infant amb altes capacitats, així com una guia per ajudar al mestre a detectar els casos de precocitat a infantil, ja que crec que és un tema complicat de veure.

9. En cas de tenir tots els recursos, quines creu que haurien de ser les estratègies metodològiques que s'haurien d'aplicar a l'aula amb un nen o nena amb AC?

Adaptar l'aula tenint en compte les capacitats i interessos de l'infant amb altes capacitats, de manera que no s'avorreixi i li proporcioni estímuls positius i motivadors, a més s'hauria de fer un pla individualitzat per aquest alumne que s'adaptés als seus interessos i necessitats, entre d'altres moltes coses.

10. Com valora l'oferta formativa i/o les orientacions pedagògiques que ofereix el departament d'Educació de la Generalitat sobre les Altes Capacitats a Educació Infantil?

No la conec, així que no la puc valorar.

11. Quin tipus de formació relacionada amb les Altes Capacitats coneix?

De moment no en conec cap.

12. En cas que l'hagi rebut, quina és la font de la seva formació sobre AC?

No he rebut cap, però les orientacions que vaig rebre en el meu cas, van ser des de l'escola i l'EAP.

13. Què milloraria de la situació actual referent al tractament de les Altes Capacitats a Educació Infantil?

Penso que els mestres hauríem d'estar més formats en aquest tema igual que en altres per tal de poder donar resposta a les necessitats de cada infant.

Entrevista 6

1. Quants anys d'experiència té com a mestre/a d'educació infantil?

30 anys

2. Podria descriure, si escau, quina va ser la seva intervenció amb l'alumne amb AC?

Bàsicament ampliació de continguts i interessos.

3. Quines característiques destacaria de la manera de treballar i d'actuar de l'alumne/a?

Normalment són alumnes que destaquen per mostrar els seus interessos en temes que els agrada arribant a ser grans experts en el tema. Destaquen per raonaments més lògics i avançats que la resta de companys. Destaquen també pel ric vocabulari i la utilització del mateix.

4. Quina creu que és la situació actual del tractament de les AC a les escoles?

Poc adequat. Normalment no fem formació d'aquesta tipologia d'alumnes, per què considerem que no són habituals estem molt més ocupades i fem formació d'alumnes amb TDHA O TEA que són més freqüents.

5. Ha rebut formació específica d'Educació Infantil per altes capacitats?

No, jo mai.

- 6. En cas d'haver rebut formació, de quina manera ha impactat o impactaria en la seva manera de treballar amb nens i nenes amb AC?**

No n'he rebut cap

- 7. Què n'opina de la formació sobre altes capacitats que reben els mestres?**

N'haurien de rebre, si més no, algunes orientacions pedagògiques.

- 8. Com hauria de ser la formació específica d'Educació Infantil per altes capacitats?**

1.Orientacions de detecció. Crec que hi ha alumnes amb AC que presenten comportament disruptiu perquè s'avorreixen a classe i els mestres no li adequen les seves necessitats perquè no sabem que tenim un alumne amb AC.

2.Psicològiques són de vegades una mica especials fins i tot poden ser conductuals si no fem una intervenció adequada.

- 9. En cas de tenir tots els recursos, quines creu que haurien de ser les estratègies metodològiques que s'haurien d'aplicar a l'aula amb un nen o nena amb AC?**

Caldria canviar la concepció d'escola que tenim en l'actualitat i implementar metodologies que a tots els alumnes els motivessin. Que fos el mateix nen-nena el protagonista del seu propi aprenentatge, idear activitats on càpiga els reptes, la investigació, l'assaig-error, autocorrecció, el debat entre els iguals... cada alumne arribaria fins a on pogués i els alumnes AC també perquè acostumen a ser persones que els agraden els reptes cognitius.

- 10. Com valora l'oferta formativa i/o les orientacions pedagògiques que ofereix la el departament d'Educació de la Generalitat sobre les Altes Capacitats a Educació Infantil?**

No la puc valorar perquè realment no he fet mai.

- 11. Quin tipus de formació relacionada amb les Altes Capacitats coneix?**

El departament fan moltes publicacions i orientacions.

- 12. En cas que l'hagi rebut, quina és la font de la seva formació sobre AC?**

No he rebut cap.

- 13. Què milloraria de la situació actual referent al tractament de les Altes Capacitats a Educació Infantil?**

Crec que canviant la mirada d'escola, deixar de fer les classes tan instructives fer l'escola acollidora fer dels aprenentatges una tasca on crear curiositat, tasques plenes de sentit per al mateix nen-a, per fer-li pensar, fer i comunicar.

A educació Infantil ja estem fent aquesta transformació, ara li toca a primària.

1. Quants anys d'experiència té com a mestre/a d'educació infantil?

Vaig iniciar el meu bagatge en l'àmbit de les extraescolars de molt jove i després he treballat sis anys a la primera etapa d'educació infantil, posteriorment he estat a la segona etapa i ara a primària. En total puc comptabilitzar uns trenta anys.

2. Quantes experiències amb nens i nenes amb altes capacitats has tingut ?

He tingut 6, comptant amb el meu fill, ara ja adolescent.

3. Podria descriure, si escau, quina va ser la seva intervenció amb l'alumne amb AC?

T'exposo diversos casos perquè tinguis un ventall.

- La primera vegada va ser en l'àmbit extraescolar amb un nen de tres anys molt àgil a l'hora de resoldre qualsevol qüestió, menys la cinètica-corporal. El desconeixement em va dur a no fer cap intervenció, però si a descobrir aquesta tipologia d'alumnes.
- La segona va ser a l'escola bressol amb un infant d'un any i mig, allà era "espectadora" perquè no era alumne meu. Però la intervenció hagués estat de gran ajuda per ell.
- La tercera era una nena de P5 i jo era alumna en pràctiques. La tutora no va voler fer cap intervenció i no acceptava el handicap. Però vaig poder fer un treball d'apropament i acompanyament en el moment que va haver-hi un canvi de tutora. El dictamen el va demanar la família, però l'escola no va moure un sol dit.
- La quarta va ser com a mare. El meu fill és talents complexos i ni l'escola ni l'institut han tingut cap interès a fer acompanyament. El portem a un centre des de fa quatre anys per fer l'acompanyament acadèmic i psicològic.
- La cinquena va ser com a Personal Docent Investigador (PDI) de la URV; em vaig trobar amb una alumna amb un perfil clarament AC, que no volia saber si ho era o no. Però el temps que va ser alumna meva vaig tenir molta cura en el tracte i en com presentava els continguts, les taques, les avaluacions i quin tipus de discurs duia a terme.
- La sisena va ser a extraescolars, però ja amb formació acadèmica i coneixements sobre la matèria. Era una alumna de vuit, jo impartia dansa clàssica a alumnes de gimnàstica rítmica. L'alumna captava molt ràpidament les explicacions i els exercicis. Intentava calmar-la i acompanyar-la emocionalment cada vegada que es molestava quan havia de repetir els exercicis dues i tres vegades, ja que tant la dansa com la gimnàstica rítmica demana molta concentració, disciplina i repeticions d'accions. La nena ho captava molt ràpidament i les altres no.

4.Quines característiques destacaria de la manera de treballar i d'actuar de cada alumne/a?

- El primer era un nen que quan acabava la tasca i tu encara estaves explicant-la als altres nens, es posava violent perquè s'impacientava.
- El segons nen es frustrava tant que s'autolesionava i ho va fer durant molts anys. A l'edat de deu anys quan els seus pares van decidir explicar-li la seva condició d'AC, el seu caràcter va canviar i va començar a entendre la seva vida. Des de llavors ha estat un nen més social i amigable. Val a dir que ha estat accelerat a primària i va arribar un any abans a l'institut.
- A la tercera he tingut ocasió de veure-la diverses vegades després. Continua sent una nena força antisocial i continua mostrant molta falta d'empatia vers qualsevol persona nova o que fa alguna pregunta que ella considera simple o innecessària. Val a dir que la família la va canviar d'escola d'una pública a una concertada.
- El quart, el meu fill. Ara té catorze anys. No li vam comunicar la seva condició de talents complexos fins als onze anys perquè ho pogués assimilar i intentar gestionar. Està a tercer d'ESO. Ha baixat completament el seu rendiment acadèmic perquè s'avorreix a classe. Rara vegada fa alguna tasca a casa perquè les finalitza a l'aula o al centre on li fan reforç. Treu bones notes a física i química perquè li agrada, però sabem que no estudia. Era molt bo a matemàtiques fins que les va avorrir. Batallem perquè entengui la importància de les lletres, les ciències i el fet de lluitar, ja que és un tràngol que ha de passar per poder arribar a estudiar allò que ell esculli el dia de demà. L'adolescència no ajuda, però sabem que això també passarà amb el temps.
- La cinquena, una noia de quasi trenta anys, poc sociable, no qüestionava públicament i directament tot el que presentava, temes, continguts, tasques, etc., però es mostrava sempre malhumorada, excessivament racional i amb poca empatia per les qüestions socioemocionals. Indirectament mostrava el seu malestar per "perdre el temps" cursant algunes assignatures obligatòries del Grau d'Educació Infantil. Em va sorprendre molt que optés per ser alumna meva de l'assignatura d'AC. Aquí va mostrar més interès i lleugerament una mica més d'empatia.
- La sisena era una nena que captava l'exercici a executar a la primera i sovint havia de buscar la seva complicitat perquè no se sentís que perdia el temps quan havia de tornar a fer l'explicació de la tasca a les altres companyes.

5.Quina creu que és la situació actual del tractament de les AC a les escoles?

Malgrat entrar el vigor la RESOLUCIÓ ENS/1543/2013, de 10 de juliol, de l'atenció educativa a l'alumnat amb altes capacitats i el DECRET 150/2017, de 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu; si l'escola no té prou docents formats en aquest àmbit, no pot donar una resposta educativa adequada. De moment encara es dona resposta abans a un altre tipus de NESE que les NESE per AC.

6.Llavors, què és el que manca?

En definitiva, **falta de coneixement, falta d'interès, falta de formació i l'excessiva rotació dels mestres interins/es**, que provoca la **manca d'aprofundiment i continuïtat en la tasca docent**.

3. Durant tots aquests anys, ha rebut formació específica d'Educació Infantil per altes capacitats?

Sí que he rebut formació. Primer com alumna de Grau d'Educació Infantil de la URV. Després he realitzat cursos, he assistit a conferències i tallers, congressos internacionals, he realitzat un doble màster on en alguns apartats es tractaven les AC i finalment, vaig ampliar la bibliografia quan vaig ser PDI, ja que impartia aquesta assignatura abans que fos absorbida i fusionada amb una altra.

4. De quina manera ha impactat o impactaria en la seva manera de treballar amb nens i nenes amb AC?

Sempre que la línia d'escola em permeti treballar-les, tindria en compte el tipus d'AC que presenta i quines són les necessitats i acords pedagògics a dur a terme. Primer realitzaria un PI i en ell quedaria reflectit el programa d'atenció educativa més adequat. Ampliació curricular, entrenament metacognitiu, enriquiment curricular, agrupament o flexibilització/acceleració.

5. Què n'opina de la formació sobre altes capacitats que reben els mestres?

No la, a no ser que el/la mestre/a tingui realment interès i busqui formació per conèixer o ampliar coneixements. Val a dir que formació hi ha molta i també s'ha de saber triar, ja que alguns dels cursos són inadequats, avorrits o simplement passen per sobre del tema de forma força diluïda, sense aprofundir.

6. Com creu que hauria de ser la formació específica d'Educació Infantil per altes capacitats?

Obligatòria per tots els nivells, infantil, primària i secundària. Incloc tots els nivells, ja que entenc que hi ha una continuïtat acadèmica realment desconnectada entre si. Des del pla d'estudis de Grau, s'ofereix la formació de forma optativa com una part dins d'una assignatura compartida amb altres temes. Hem anat enrere. Reconec que és una opinió poc flexible, però és una realitat que espero que amb el temps pugui fer un gir positiu, ja que els AC són una realitat i només sobre el paper. Val a dir que s'ha de tenir en compte que a l'educació infantil, dictaminar un/a nen/a és ser agosarat, ja que potser simplement una estimulació precoç i després aquesta es desaccelera. S'ha d'anar amb molta cura i deixar que les AC vagin brotant si és que són presents.

7. En l'hipotètic cas de tenir tots els recursos, quines creu que haurien de ser les estratègies metodològiques que s'haurien d'aplicar a l'aula amb un nen o nena amb AC?

Tot dependrà de les característiques de l'alumne/a, no es pot generalitzar

8. Com valora l'oferta formativa i/o les orientacions pedagògiques que ofereix el Departament d'Educació de la Generalitat sobre les Altes Capacitats a Educació Infantil?

Correctes.

9. Quin tipus de formació relacionada amb les Altes Capacitats coneix?

Com a mestra assenyalaria sempre la formació proporcionada des de la plataforma de la Xarxa Territorial Educativa de Catalunya (XTEC), acostuma a ser de qualitat i gratuïta pel professorat.

10. Quina és la font de tota la formació que te sobre les AC?

Després d'haver cursat i estudiat les AC, assistit a conferències, congressos i demès; vaig deixar la formació a banda. Reconec que només una vegada he pagat per un curs en una plataforma i no em va agradar gaire, però vaig poder actualitzar la normativa.

11. Què milloraria de la situació actual referent al tractament de les Altes Capacitats a Educació Infantil?

Intentaria no perdre de vista que malgrat tenir aquest hàndicap, els nens són nens i han de continuar jugant. Tenir molta cura amb les expectatives que les famílies i alguns docents tenen sobre aquests alumnes, i intentar transmetre la calma que es necessita per atendre-les en harmonia.

Espai per a comentaris:

La meua visió és molt particular, cadascú viu unes vivències i es troba amb uns casos concrets i cada persona és diferent a l'altre. Aquests sis casos que t'he exposat, són tots diferents però hi ha moltes tipologies d'altres capacitats i cada cas s'ha de tractar de manera individual.

QÜESTIONARI A MESTRES D'EDUCACIÓ INFANTIL SOBRE LA FORMACIÓ REFERENT A ALUMNES AMB ALTES CAPACITATS O PRECOÇOS

1. Selecciona la teva franja d'edat

- 22-30
- 31-40
- 41-50
- 51-60
- +60

2. Sexe:

- Home
- Dona
- Altres

3. Has tingut alguna experiència amb nens i nenes amb Altes Capacitats o precoços?

- Si
- No

4. Quants anys d'experiència tens com a mestre/a d'Educació Infantil?

- 1-5
- 5-10
- 10-20
- +20

5. Has rebut algun tipus de formació sobre nens i nenes amb Altes Capacitats o precoços?

- Si
- No

6. Has rebut algun tipus de formació sobre nens i nenes amb Altes Capacitats o precoços per Educació Infantil?

- Si
- No

7. En cas afirmatiu en alguna de les dues preguntes anteriors, podries especificar quines van ser les hores de formació rebudes i el nom del curs?

Escriu aquí la teva resposta

8. En cas afirmatiu en la pregunta 5 o 6, el curs el vas realitzar per voluntat pròpia o per indicació del centre?

- Indicació del centre
- Voluntat pròpia

9. Coneixes la oferta formativa que s'ofereix des del Departament d'Educació sobre les Altes Capacitats?

- Si
- No

10. En cas de resposta afirmativa, has realitzat algun dels cursos?

- Si
- No

11. Has rebut algun tipus de formació sobre nens i nenes amb Necessitats Educatives Especials?

- Si
- No

12. Si la resposta a la pregunta anterior és que si, dins d'aquests, incloïen les Altes Capacitats?

- Si
- No

13. Penses que és necessària la formació dels docents per saber com actuar en cas de tenir un nen o nena amb AC a l'aula? Justifica la teva resposta

- Si
- No
- És indiferent

Justifica la teva resposta aquí

14. Actualment, estic preparat/da per atendre un nen o nena amb Altes Capacitats a l'aula: (1= gens 5=molt)

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

15. Cita tres trets fonamentals que creus que hauria de tenir una pràctica d'intervenció educativa (recursos i estratègies metodològiques) amb nens i nenes d'AC.

- Escribeu la teva resposta

16. De l'1 al 5, com valoreu la situació actual del tractament de les Altes Capacitats a Educació Infantil a l'escola? (1= insuficient 5=excel·lent) Justifica la teva resposta

- Escribeu la teva resposta

Annex 4: Model de validació d'instruments

Benvolgut/da,

Ens dirigim a vostè amb l'objectiu de sol·licitar la seva col·laboració com a expert en la validació d'un qüestionari/entrevista, que forma part del TFG (Treball de Fi de Grau) que porta per títol : "XXXXXXXXXXXXXXXXXX", dirigit per el/la Sr./Sra./Dr./Dra. XXXXXXXXXXXX, de la Facultat de Ciències de l'Educació i Psicologia de la Universitat Rovira i Virgili de Tarragona.

L'instrument que li presentem és el qüestionari que es realitzarà amb XXXXXX. És per aquest motiu, que li agrairíem que llegís el qüestionari i tingués l'amabilitat de valorar-lo en els espais habilitats en aquest document. Les valoracions que ens proporcioni ens permetran recollir informació valuosa que contribuirà a la investigació. El document que li adjuntem té la següent estructura:

- A. La contextualització de l'instrument d'avaluació
- B. Els criteris de validació
- C. La plantilla de validació que ha d'omplir
- D. Les seves dades

Moltes gràcies per la seva col·laboració.

Cordialment,

XXXXXXXXXXXXXXXXXX

(Nom i cognoms de l'estudiant)

(Signatura)

(Lloc, data)

A. La contextualització de l'instrument d'avaluació

Els objectius de la investigació són:

- Reflexionar ...
- Analitzar ...
- Identificar ...
- Elaborar ...

B. Els criteris de validació

Els criteris d'avaluació seleccionats per avaluar els aspectes que ens interessin del qüestionari són els següents:

Aspecte per validar	Criteri	Escala
	Comprensió	Escala de l'1 al 4
	Pertinença	
	Importància	

- ## VALIDACIÓ DE CADA PREGUNTA

COMENTARIS FINALS

C. La plantilla de validació que ha omplir

En el cas que l'instrument sigui un qüestionari, els ítems serien valorats de menor a major grau d'importància amb les paraules “estic totalment d'acord, d'acord, en desacord i totalment en desacord”.

1.	Compre sió				Pertinenç a				Importàn cia			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
2.	Compre sió				Pertinenç a				Importàn cia			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
3.	Compre sió				Pertinenç a				Importàn cia			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
4.	Compre sió				Pertinenç a				Importàn cia			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
5.	Compre sió				Pertinenç a				Importàn cia			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4

6.	Compren sió	Pertinenç a	Importàn cia
	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4
7.	Compren sió	Pertinenç a	Importàn cia
	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4
8.	Compren sió	Pertinenç a	Importàn cia
	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4
9.	Compren sió	Pertinenç a	Importàn cia
	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4
10.	Compren sió	Pertinenç a	Importàn cia
	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4
11.	Compren sió	Pertinenç a	Importàn cia
	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4
12.	Compren sió	Pertinenç a	Importàn cia
	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4
13.	Compren sió	Pertinenç a	Importàn cia
	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4
14.	Compren sió	Pertinenç a	Importàn cia
	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4
15.	Compren sió	Pertinenç a	Importàn cia
	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4
16.	Compren sió	Pertinenç a	Importàn cia
	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4
17.	Compren sió	Pertinenç a	Importàn cia
	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4

18.	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4

COMENTARIS SOBRE ALGUN APARTAT O PREGUNTA

D. Dades de l'expert

Ompli, si us plau, les seves dades professionals:

Nom i cognoms	
Lloc de treball	
Titulació acadèmica	
Anys d'experiència professional	

Aquestes dades són d'ús exclusiu de l'investigador i no apareixeran en la investigació final ni a cap informe o article que se'n derivi.

Moltes gràcies per la seva col·laboració

Consentiment informat

*Lloc data Nom xxxx and DNI... i domiciliat a *(en cas de menor) nom xxx i DNI.... com a pare/mare/tutor i domiciliat a*

He estat informat per *nom vostre* sobre l'enquesta realitzada.

Dono el meu consentiment per participar en el treball d'investigació sobre *Nens i nenes amb altes capacitats: formació docent i intervenció educativa. TFG*, Treball de fi de grau de la *Seu del Baix Penedès* de la Universitat Rovira i Virgili dirigit per la Dra. Sofia Moya.

Declaro que la meva participació és de manera voluntària, i amb la certesa que les meves dades personals no es faran ús per a altres persones alienes a aquest àmbit i aquest estudi.

Manifesto:

Entenc totes les explicacions rebudes sobre la dita investigació i dono el meu consentiment

Signatura del participant